

Suomen Kuntaliitto Vuosikertomus 2010

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	3
Kuntaliiton strategia	4
Kuntaliiton toiminta strategisilla painopiste-alueilla 2010	6
Kuntaliiton organisaatio ja palvelut	29
Luottamuselimet 2010	39
Kuntaliiton yhtiöt	45
Suomen Kuntaliitto-konsernin tilinpäätös ja toimintakertomus 2010	50

Toimitusjohtajan katsaus

Uutta suuntaa etsimässä – edessä sopeutumisen aika

Kulunutta vuotta leimasi epävarmuus suomalaisen hyvinvoinnin tulevaisuudesta. Maailman talous ja sen myötä myös Suomen vientikysyntä kääntyivät vähitellen nousuun vuoden 2010 puolivälissä. Tämä positiivinen kehitys on jatkunut ja olemme nyt kohtuullisella kasvu-uralla. Myös kuntatalous on kehittynyt paremmin kuin vielä vuoden 2010 keväällä ennakoitiin. Pahin talouden notkahdus ohitettiin, mutta huoli kuntapalvelujen rahoitus-pohjasta ja resurssien riittävydestä kasvaa jatkuvasti ja kaipaa siten ratkaisua.

Kunta- ja palvelurakennehankkeen myötä syntyneiden moninaisten hallinnollisten rakenteiden selkeyttämisen tarve kävi ilmeiseksi. Vuodenvaihteen 2010–2011 jälkeen kuntia on 336. Kuntaliitto esitti keväällä parlamentaarisen kuntahallinnon uudistamiskomitean asettamista ja kuntalain kokonaisuudistusta. Valmistelutyö käynnistyi syksyllä virkamiesvalmisteluna ja komitea näkee näillä näkymin päivänvalon kesällä 2011. Komitean työ tulee olemaan mittava, ja sen määrittelemiä linjauksia pitäisi pystyä soveltamaan jo vuonna 2013 käynnistyvällä valtuustokaudella.

Kuluneena vuonna liiton toimiston työtä leimasi eduskuntavaaleihin ja niiden jälkeisiin hallitusneuvotteluihin varautuminen. Kuntakenttään kohdistuvien muospaineiden seurauksena työ on ollut poikkeuksellisen laajaa ja edellyttänyt liiton asiantuntijoilta omaa erityisosaamisaluetta laajempien kokonaisuuk-sien tarkastelua.

Liiton toimintaan vaikutti myös ylimmässä johdossa tapahtuneet henkilövaihdokset. Toimi-

tusjohtajan lisäksi vaihtui varatoimitusjohtaja sekä talous- ja hallintojohtaja.

Valtuuston hyväksymään strategiaan perustuvaa liiton uudistusprosessia jatkettiin. Ennakoivan edunvalvonnan merkitys korostuu entisestään. Liitto jatkoi edellisenä vuonna käynnistettyä, liiton toiminnan tulevaisuuden päälinjoja suuntaavien strategisten politiikka-asiakirjojen laadintaa. Painopiste siirtyi liiton sisäisten toimintoprosessien kehittämiseen. Vuoden aikana käynnistyi mm. henkilöstöhallinnon uudistaminen, taloushallinnon evaluointi sekä liiton jäsen- ja asiakassuhteiden määrittely.

Edessämme on tarkan taloudenpidon ja sopeutumisen aika niin kunnissa kuin Kuntaliitossakin.

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
toimitusjohtaja

Kuntaliiton strategia

Suomen Kuntaliiton muodostavat maamme kunnat ja kaupungit. Kunnat ja kaupungit vastaavat asukkaidensa hyvinvoinnista ja alueen kehityksestä. Työssämme kuntien kanssa kietyvät suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ydin: hyvät peruspalvelut, elävä demokratia, elinvoimainen yritys-elämä ja kestävä elinympäristö.

Kuntaliiton perustehtävä

Suomen Kuntaliitto on kuntien ja koko kunta-alan yhteinen edunvalvoja, palvelija ja kehittäjä sekä niiden itsehallinnon vahvistaja.

Kuntaliiton visio

Suomen Kuntaliitto on kuntien ja niiden yhteistyöorganisaatioiden vahva edunvalvoja sekä keskeisin kunta-alan ja hyvinvointiyhteiskunnan kehittäjä.

Kuntaliiton tavoitekuva 2017

Kuntaliiton tavoitteena on toimia edunvalvontaa-, kehittäjä- ja asiantuntijapalveluliittona, joka on ennakoiva ja suuntaa näyttävä edunvalvoja, tarjoaa profiloituja palveluja ja osaamista kuntien erilaistuviin tarpeisiin luo kunnille kehittämissympäristöjä, jotka mahdollistavat verkostoitumisen ja hyvien käytäntöjen leviämisen.

Kuntaliiton toiminnan painopistealueet

Kuntaliiton toiminnan lähtökohtana on kuntien itsehallinnon ja elinvoimaisuuden sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja kuntademokratian vahvistaminen. Kuntaliiton valtuusto vahvisti kokouksessaan 3.12.2009 liiton vuoden 2010 toiminnalle seuraavat kahdeksan painopistealuetta:

- Kuntajohtaminen ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet
- Kuntapalvelut ja palvelurakenne

- Kuntatalous
- Elinvoimaiset alueet
- Henkilöstön saatavuus ja osaaminen
- Ilmastonmuutos
- Kunta ja markkinat
- Kuntaliiton uudistuminen

Painopistealueiden työ on koordinoitu painopistealueittaisten ryhmien kautta. Horisontaalisesti työskentelevien ryhmien jäsenenä on aihepiirin asiantuntijoita eri yksiköistä. Kuntaliiton johtajat toimivat ryhmien puheenjohtajina. Heidän työnsä tukena toimivat koordinaattori ja sihteeri.

Painopistealue

1. Kuntajohtaminen ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet
2. Kuntapalvelut ja palvelurakenne
3. Kuntatalous
4. Elinvoimaiset alueet
5. Henkilöstön saatavuus ja osaaminen
6. Ilmastonmuutos
7. Kunta ja markkinat
8. Kuntaliiton uudistuminen

Puheenjohtaja vuonna 2010

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
Kari Nenonen
Timo Kietäväinen
Timo Kietäväinen
Markku Jalonen
Leena Karessuo
Kari Nenonen
Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma

Kuntaliiton toiminta strategisilla painopistealueilla 2010

Tässä luvussa selostetaan vuoden 2010 toimintaa liiton kahdeksalla strategisella painopistealueella niiden strategisten tavoitteiden toteutumiseksi.

Painopiste 1: Kuntajohtaminen ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet

Tavoite 1. Vahvistamme Uusi kunta 2017 -kehittämistyön kautta elävää itsehallintoa ja kuntalaisten osallisuutta kuntien toiminnan perustana. Pyrimme siihen, että elinvoimaisilla ja toimintakykyisillä kunnilla on vastuun edellyttämä toimivalta ja resurssit turvata kuntayhteisön kokonaisuus ja hyvinvointi.

Uusi Kunta 2017 -ohjelmalla rakennettiin yhdessä kuntien kanssa visiota suomalaisesta kuntajärjestelmästä ja toimintamalleista sekä niiden edellyttämistä toimenpiteistä. Toimenpiteitä ovat olleet mm. tiedon tuottaminen, verkostopilottihankkeen käynnistäminen sekä edunvalvonnalliset toimenpiteet. Näistä keskeisiä ovat olleet liiton hallitusohjelmatavoitteiden valmistelu sekä aloite kuntalain kokonaisuudistuksesta.

Kuntaliiton hallitus teki 15.4.2010 aloitteen hallinto- ja kuntaministerille kuntalain kokonaisuudistuksesta ja parlamentaarisen kuntalainlakikomitean asettamisesta. Tavoitteena on mm. nykyistä itsehallintokäsitystä vastaava ja kuntalaisten osallisuutta monipuolisesti tukeva

lainsäädäntö. Aloitteen johdosta hallinto- ja kuntaministeri asetti työryhmän valmistelemaan komitean toimeksiantoa 31.1.2011 mennessä.

Uusi Kunta 2017 -ohjelman sisällölliset tavoitteet kytkettiin Kuntaliiton hallituksen hyväksymiin hallitusohjelmatavoitteisiin eduskuntavaalikaudelle 2011–2015. Tavoitteiden mukaan tulevaisuuden suuriin haasteisiin vastataan parhaiten kehittämällä nykyistä kuntajärjestelmää niin, että peruskunnilla on edellytykset turvata kuntalaisten hyvinvointia ja elinvoiman vahvistumista vahvan itsehallinnon kautta.

Kuntajärjestelmän kehitystyön pohjaksi laadittiin vaihtoehtoiset skenaariot sekä toteutettiin monipuoliset kuntien ja eri sidosryhmien kuulemiset käyttäen apuna mm. verkko-, ryhmä- ja yksilöhaastatteluja. Yhdessä kuntatutkijoiden kanssa käynnistettiin valmistelu itsehallinnon kehitystä ja merkitystä kuvaavan teoksen aikaansaamiseksi. Lisäksi tuotettiin pohjoismaista vertailutietoa tilaus selvityksen sekä Vantaa-Odense – simuloinnin keinoin.

Tavoite 2. Edistämme kuntien luottamus- henkilöiden ja ammattijohdon yhteistyötä ja toimintaedellytyksiä kunnan johtamisessa.

Kuntademokratian ja -johtamisen kehittämiseksi valmisteltiin ”Keskiössä kuntalainen -politiikkaohjelma, jonka Kuntaliiton hallitus

hyväksyi 4.2.2010. Ohjelman mukaan kunta-laisten vaikutusmahdollisuuksia tulee parantaa asuinalueilla ja palvelujen käyttäjinä, erityisesti yhdistyvissä kunnissa ja palvelurakenteita uudistettaessa.

Kuntajohtamisen kehittämisen fokuksessa oli strategisen johtamisen kehittäminen. Liitto osallistui Strategisen Johtamisen Seuran toteuttamaan strategiabarometriin, jolla selvitettiin myös kuntien strategisen johtamisen tilaa ja kehittämistarpeita. Asioiden tärkeysjärjestyksessä kärkeeseen nousevat johdon ja henkilöstön sitoutumiseen liittyvät asiat sekä poliittisen ja ammatillisen johdon työnjakoon liittyvät seikat.

Selvitettiin kuntien luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden näkemyksiä kunta-johtamisen tilasta, yhteistyön toimivuudesta sekä Paras-uudistuksesta. Tähän Paras-arviointitutkimusohjelman (ARTTU) päättäjäkyselyyn vastasi liki 1500 kuntaedustajaa. Aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna kuntien päättäjät tuntevat voivansa vaikuttaa vahvemmin kunnan asioihin.

Paras-uudistuksen tasa-arvovaikutuksia selvitettiin ARTTU-ohjelman erillishankkeessa (Terttu). Vuonna 2010 tuotettiin arviointi naisten ja miesten osuuksien muutoksista luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdossa kuntaliitoskunnissa.

Edistettiin hyvän hallitustyön ja johtajasopimusten käyttöönottoa kunnissa. Yhteistyössä Sitran kuntaohjelman sekä Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Jyväskylän yliopiston kanssa suunniteltiin johtamisosaamisen vahvistamiseksi PublicMBA-

ohjelma, jonka osana toteutettiin Uudistuva kunta -ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa kuntien johdon osaamista strategisen kehittämisen alueella.

Käynnistettiin yhteistyössä neljän kumppanuuskunnan kanssa projekti eurooppalainen paikallis- ja aluehallinnon tasa-arvon peruskirjan käyttöönoton edistämiseksi kunnissa. Projektin tavoitteena on lisätä sekä viran- ja toimenhaltijoiden että luottamushenkilöiden tietoa ja osaamista tasa-arvon systemaattiseksi edistämiseksi kunnissa. Vuonna 2010 kuntien luottamushenkilöille järjestettiin osana projektia tasa-arvofoorumi, jonka aiheina olivat elinvoima, kuntapalvelut, työllisyys ja tasa-arvo.

Tavoite 3. Tuemme kuntien, kuntakonsernien sekä kuntien yhteistoiminnan johtamisjärjestelmien toimivuutta.

Suunniteltiin ja käynnistettiin Uuden sukupolven organisaatio ja johtaminen -hanke (USO-hanke), jonka tavoitteena on yhdessä kuntien kanssa kehittää uuden sukupolven johtamistapoja ja organisaatorakenteita 2020-luvun haasteisiin. USO-hanke on kumppanuushanke, joka toteutetaan yhteistyössä Kuntaliiton ja sen konserniyhtiö Audiapro Oy:n, 30 kehittäjäkumppanikunnan ja Sitran julkishallinnon johtamisohjelman kanssa.

Yhteistoiminnan johtamisen kehittämiseksi käynnistettiin Hyvä yhteistoimielintyöskentely-hanke (YHTE). Hanke toteutetaan yhteistyössä FCG:n ja kuuden pilottiyhteistoiminta-alueen kanssa.

Toteutettiin yhteistyössä FCG Oy:n kanssa verkostohanke (TOIMI 2010) kuntien tilaaja-tuottaja-toimintatapaa hyödyntävien kuntien ohjausjärjestelmien vertailuksi ja edelleen kehittämiseksi. Hankkeen loppuraportti ilmestyy vuoden 2011 alussa.

Tavoite 4. Edistämme tietoon ja kokemukseen perustuvaa muutosjohtajuutta kunnissa ja kuntayhtymissä.

Muutosjohtamisen tuki -hankkeella tuettiin kuntia ja alueita sosiaali- ja terveydenhuollon muutosten johtamisessa yhteistyössä valtio-

varainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sekä Sitran kanssa. Hankkeeseen osallistujille tehtiin kysely muutosprosessin tilanteesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon muutosprosessin tilannetta ja tulevia kehityssuuntia käytiin läpi hankkeen alueellisissa seminaareissa.

Tavoite 5. Levitämme lähi- ja käyttäjädemokratian toimivia malleja kuntien käyttöön.

Alueellisen vaikuttamisen hankkeessa (ALVA) toteutettiin 20 toimivan lähidemokratiatoimintamallin kuvaukset ja niiden pohjalta rakennettiin sähköinen valintatyökalu. Lisäksi hanke järjesti vuoden 2010 aikana kaksi verkostotapaamista.

Kuntaliitossa toimiva käyttäjädemokratiatyöryhmä työsti vuoden aikana käyttäjädemo-

kratia-verkkosivustoa, jonka tarkoituksena on tukea kuntien käyttäjädemokratiaa sekä käyttäjälähtöisyyden ja palveluiden yhteiskehittelyä, samaten kuin esitellä uusia käyttäjädemokratian avauksia jo käytössä olevien rinnalle.

Tavoite 6. Edistämme lasten ja nuorten osallistumista tukemalla vaikuttamiskasvatusta.

Kuntaliiton hallitus antoi lausunnon 28.10.2010 äänestysikärajan laskemisesta kunnallisvaaleissa kuuteentoista (16) vuoteen. Lausunnosaan liiton hallitus korosti nuorten osallistumismahdollisuuksien ja demokratiakasvatuksen laaja-alaista vahvistamista, mutta ei kannattanut äänestysikärajan laskemista. Nuorten päättäjien valmiuksien parantamiseksi järjestettiin Nuorten vaikuttajien foorumi yhteistyössä poliittisten nuorisojärjestöjen kanssa.

Painopistealue 2. Kuntapalvelut ja palvelurakenne

Kuntapalvelut ja palvelurakenne -painopistealueen politiikka-asiakirja valmisteltiin matriisimaisesti toimivassa liiton painopistealueryhmissä vuoden 2010 aikana ja se hyväksyttiin liiton hallituksessa 1.12.2010.

Painopistealueelle vahvistettujen strategisten tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä on tehty eri yksiköissä mm. seuraavasti:

Tavoite 1. Vahvistamme kunnallista demokratiaa ja itsehallintoa sekä luomme edellytyksiä elinvoimaisille, palvelukykyisille ja taloudeltaan terveille kunnille.

Kuntaliitossa valmisteltiin kuluneena vuonna Sivistyksen Suunta 2020 -asiakirja. Sen mukaan elinvoimaiset kunnat varmistavat jatkosakin koulutus- ja kulttuuripalvelut.

Kuntien strategisen yhdistymisen verkostohanke (KSY) on ollut käynnissä vuodesta 2006 lähtien ja jatkuu vuoden 2012 loppuun

saakka. Hankkeessa tuetaan kuntaliitoksia suunnittelevia ja toteuttavia kuntia muutosten läpiviennissä. Vastaavasti tuettiin kuntien yhteistoimintaa yhteistoiminta-alueiden verkostohankeella.

Tavoite 2. Turvaamme kuntaperusteisen palvelujärjestelmän edellytykset lainsäädännössä ja ohjauksessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti syyskuussa 2010 työryhmän valmistelemaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, kehittämistä ja valvontaa koskevan lainsäädännön peruslinjauksia. Kuntaliitolla on tässä työryhmässä vahva asiantuntijaedustus.

Kuntaliitto osallistui perusopetuksen uusia valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa valmistelevan työryhmän työhön ja vaikutti sen linjauksiin ja ehdotuksiin. Kuntaliiton hallitus hyväksyi kannanotot perusopetuksen tuntija-kotyöryhmän valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta 26.8.2010.

Kotikuntalain valmistelussa vaikutettiin siihen, että lakia voidaan pitää kuntien kannalta toimeenpanokelpoisena. Varhaiskasvatustalain valmistelussa korostettiin lain taloudellisia vaikutuksia. Kuntaliitto osallistui sosiaalihuoltolainsäädännön valmisteluun. Terveydenhuoltolain valmistelussa korostettiin erityisesti lain taloudellisia vaikutuksia. Kuntaliiton hallitus hyväksyi lausunnon terveydenhuoltolainonoksesta 2.6.2010.

Tavoite 3. Edistämme kuntapalvelujen tuloksellisuutta uudistamalla palvelutuotantoprosesseja, hyödyntämällä erityisesti tietotekniikan mahdollisuuksia sekä joustavoittamalla kuntien toimintojen normiohjausta.

Kuntaliitolla oli vahva asiantuntijaedustus valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton yhdessä käynnistämässä normihanketyöryhmässä, jonka loppuraportti on julkaistu keväällä 2011.

Kuntaliitto osallistui Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelman (SADE-ohjelma) toteuttamiseen. Hankkeessa laadittiin loppuraportti ja luonnos hallituksen esitykseksi julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta ja tietojärjestelmien yhteen toimivuudesta annettavaksi lainsäädännöksi.

KuntaIT:n, Kuntaliiton ja yli 200 kunnan yhteisrahoitteinen Kunnan Rakennetun Ympäristön Sähköiset Palvelut -hanke (KRYSP) on toteuttanut tietopalvelurajapintoja kuntien teknisen- ja ympäristötoimen prosessien sähköisen asioinnin ja tiedonvälityksen tehostamiseksi.

Kuntaliitto osallistui aktiivisesti 20 suurimman kaupungin tuottavuusohjelman ohjaukseen ja sen kärkihankkeiden toteuttamiseen. Kärki-

hankkeiden teemoja oli henkilöstön osaamisen kehittäminen ja työhyvinvointi, ICT- ja sähköisen asioinnin kehittäminen, koulutustasovaatimuksiin ja ammattikuviin liittyvät esteet tuottavuuden kannalta, palveluverkot, palveluiden organisointi ja toiminnan ohjaus tuottavuuden edistäjinä sekä tuottavuusmittarit kuntien johtamisjärjestelmiin.

Tavoite 4. Uudistamme kuntapalveluja asiakaslähtöisyyden vahvistamiseksi.

Kuntaliitto on aktiivisesti mukana monitoimijaisessa, laajassa Innokylä-hankkeessa, jonka tavoitteena on sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistumisen tukeminen tekemällä näkyväksi jo tehtyä kehittämistyötä. Kaikille avoimen hankepankin ja vuorovaikutteisuuden mah-

dollistavan teknisen alustan suunnittelu ja toteutus sekä tapahtumien järjestäminen etenevät kuluneen vuoden aikana suunnitelmien mukaisesti.

Kuntaliitto osallistui laadunhallintahankkeeseen toteuttamalla muun muassa hankkuntien kanssa yhteistyössä asiakaskyselyn lukio-opiskelijoille ja oppilaiden huoltajille. Sen loppuraportti valmistui joulukuussa 2010.

Tavoite 5. Arvioimme ja suuntaamme kunta- ja palvelurakenteiden uudistamista kuntalähtöisesti, ja edistämme kehittämispotentiaalin käyttöönottoa kunnissa.

Kuntaliitto vaikutti lausunnoillaan kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun selonteon eduskuntakäsittelyyn korostaen kuntien roolia muutoksen toteuttajina ja jo tehtyjen rakennemuutosten merkitystä.

Kuntaliitto koordinoi laajaa, monen yliopiston toteuttamaa ja eri ministeriöiden rahoittamaa Paras-arviointitutkimusohjelmaa (ARTTU). Vuoden 2012 loppuun saakka jatkuvassa tutkimusohjelmassa tuotetaan systemaattista ja vertailukelpoista tietoa Paras-uudistuksen muutosprosesseista ja muutoksen vaikutuksista 40 erityyppisessä kunnassa. Vuoden 2010 aikana ilmestyivät kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen toimivuutta, kunta- ja paikallistalouden sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen muutoksia tarkastelevat tutkimusraportit. Lisäksi valmistui kokoomaraportti Paras-uudistuksen lähtötilanteesta ja kehittämispotentiaalista kunnissa tarkasteltuna kuntaa palvelujen järjestäjänä ja kuntaa paikallisyhteisönä.

Tavoite 6. Edistämme maankäytön, asuminen ja liikenteen yhteistyötä ja uusien toimintamallien kehittämistä palvelujen saavutettavuuden ja elinympäristön laadun turvaamiseksi.

Kuntaliitto on kehittänyt maankäytön ja lii-

kenteen yhteensovittamisen edellytyksiä ja välineitä eri tavoin. Työtä on tehty eri hankkeissa kuntien ja ympäristöhallinnon kanssa. Kuntaliitto jatkoi Paras-arviointitutkimusohjelman yhdyskuntarakenteen toimivuusosion toteuttamista ja osallistui ympäristöministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön yhteisen maankäytön ja liikenteen parempaa yhteensovittamista tavoittelevan Maali-foorummin (Maakunnallisten luovien innovaatioympäristöjen kehittäminen hanke) työskentelyyn.

Kuntaliitto vaikutti pelastuslain uudistamiseen painottamalla pelastustoimen toimintaedellytysten parantamista, onnettomuuksien ennaltaehkäisyä sekä väestönsuojien rakentamisvelvoitteen väljentämistä.

Kuntaliitto osallistui jätelain kokonaisuudistukseen. Eduskunnalle joulukuussa 2010 annettu uutta jätelakia koskeva hallituksen esitys vastaa varsin hyvin Kuntaliiton hallituksen jäteläkijänvetoja.

Kuntaliitto valvoi kuntien etua vesihuoltolain tarkastamistyössä. Tarkastamistyöryhmän loppuraportin muutosehdotukset koskivat erityisesti kuntien vesihuoltolaitoksia. Kuntien kannalta tärkeimmäksi nousivat hulevesien kokonaisvaltainen hallinta, vesihuoltolaitosten talouden läpinäkyvyys ja laitosten varautuminen. Tarkastamistyöryhmän loppuraportti vastasi hyvin Kuntaliiton kannanottoa ”Kunnat ja vesihuolto huomisen Suomessa”.

Painopistealue 3. Kuntatalous

Tavoite 1. Pyrimme siihen, että peruspalveluohjelmassa ja -budjetissa kuntien palveluveloitteet ja rahoitusmahdollisuudet ovat koko maassa tasapainossa rahoitusperiaatetta noudattaen.

Vuosi 2010 oli kuntatalouden kannalta vaikea. Suomen kansantalous oli edellisenä vuotena

romahtanut peräti kahdeksan prosenttiyksikköä. Kunnat olivat sopeuttaneet toimintojaan säästämällä yksinomaan henkilöstömenoissa noin 400 miljoonaa euroa. Vuodelle 2010 kuntaveroja nosti peräti 181 kuntaa yhteensä 510 miljoonalla eurolla. Tästä 320 miljoonaa euroa kohdistui kunnallisveroon ja 190 miljoonaa euroa kiinteistöveroon.

Kuntaliitto laati vuoden alussa toisena vuotena peräkkäin Kuntatalouden pelastusohjelman, jossa vaadittiin valtiovallan osallistumista kuntapalvelujen pelastamiseen samalla kun kunnilta edellytettiin tiukkuutta taloudenpidossa.

Maan hallituksen vuonna 2009 päättämä kuntatalouden tukipaketti tuli voimaan lähes koko 700 miljoonan euron painollaan. Kuntatalous tasapainottui vähitellen valtion ja kuntien yhteisin toimenpitein, joissa Kuntaliiton näkemyksillä ja aktiivisella toiminnalla oli merkittävä rooli.

Näiden toimenpiteiden johdosta sekä ennakoitua paremmasta verokehityksestä ja kuntien menokasvun hillitsemisestä johtuen kuntatalous ei heikentynyt rahoituskriisin seurauksena ennakoidulla tavalla.

Kuntatalous siirtyi akuutista kriisistä kestävyden hallintaan. Kuntaliitossa käynnistettiin arviointi kestäväntalouden tulkinnaasta ja vaadittavista toimenpiteistä.

Vuoden loppupuolella Kuntaliitto oli aktiivisesti mukana valtiovarainministeriön keväällä asettamassa työryhmässä koskien kuntatalouden kestävyttä. Ryhmän muistio ”Finanssipolitiikan linja – kuntatalouden vakaus ja kestävyys” julkaistiin valtiovarainministeriön julkaisuna 42/2010. Siinä todettiin muun muassa, että julkisen talouden laskennallisesta kestävyysvajeesta noin puolet kohdistuu kuntatalouteen. Muistiossa peräänkuulutettiin myös kuntatalouden kehysmenettelyä osaksi valtion talouden kehysmenettelyä.

Kuntaliitto esitti kantansa menokehysten asettamisesta kuntatalouteen erillisessä valtiovarainministeriön kuulemistilaisuudessa. Kehysmenettelyä tulee liiton kannan mukaan soveltaa lähinnä valtion päätöksistä aiheutuviin kuntien menolisäyksiin.

Kuntaliitto esitti näkemyksensä valtion talouden tarkastusviraston (VTV) erilliskertomukseen finanssipolitiikan toimivuudesta. Palautteen perusteella VTV korjasi näkemystään kuntatalouden kehysmenettelyn kehittämisestä ja esittää niin sanottua ’yksöislukkoa’, jolla valtion kuntiin kohdistuvat menot tulee sisällyttää myös ennakoituun kuntatalouden kehukseen.

Valtion ja Kuntaliiton yhteinen kehitysarvio päivitettiin ensin peruspalveluohjelmaan (PPO) ja sittemmin peruspalvelubudjettiin.

Kuntatalouden kehitysarvioita varten ja kuntien talouden ohjauksen tueksi päivitettiin kuntien veroennustekehikko useaan kertaan vuoden aikana yhdessä valtiovarainministeriön ja muiden sidosryhmien kanssa.

Liitto oli kuultavana eduskunnan valiokunnissa veroasioista ja muista budjettilaeista noin 20 kertaa.

Liiton hallitukselle valmisteltiin myös kuntatalouden osalta (strategian mukaisesti) tavoitteemme tulevaan hallitusohjelmaan.

Tavoite 2. Tavoittelemme kuntien veropohjan laajentamista.

Syksyllä 2008 asetettu verotuksen kehittämistyöryhmä, niin kutsuttu Hetemäen työryhmä, jatkoi työtään vuonna 2010. Työryhmän tehtävänä on ollut arvioida nykyisestä verojärjestelmästä ja talouden toimintaympäristön muutoksista aiheutuvia verojärjestelmän muutostarpeita kiinnittäen huomiota myös verotuksen oikeudenmukaisuuteen. Työ-

ryhmä antoi väliraportin kesäkuussa 2010 (VM:n julkaisu 35/2010) ja loppuraportin joulukuussa 2010 (VM:n julkaisu 51/2010). Loppuraportissa on annettu kokonaisarvio verojärjestelmän kehittämistä ja täydennystä väliraportin ulkopuolelle jääneiltä verotuksen osa-alueilta.

Työryhmä esitti verotuksen painopisteen siirtämistä maltillisesti työn verotuksesta kulutusverotukseen. Yritys- ja pääomatuloverotuksen osalta työryhmä esitti painopisteen maltillista siirtämistä yhteisöverotuksesta henkilötason pääomatuloverotukseen. Lisäksi työryhmä katsoi, että kuntien osuus yhteisöveron tuotosta tulisi siirtää kunnilta valtiolle ja että kiinteistöveron merkitystä kuntien rahoituksessa olisi lisättävä.

Kuntaliitto oli työryhmän kuultavana ja liitto esitti näkemyksensä verotuksen kehittämis-

tä useampaan otteeseen vuoden aikana.

Kuntaliitto on pettynyt työryhmän esityksiin, jotka kasvattavat lähinnä vain valtion verotuloja ja vähentävät kuntien verotuloja. Esitysten toteuttaminen kasvattaisi kuntien riippuvuutta valtiosta ja kaventaisi kunnallista itsehallintoa.

E erityisen voimakkaasti liitto vastustaa kuntien yhteisövero-osuuden siirtoa valtiolle.

Liitto esitti useaan otteeseen kuntien veropohjan laajentamista jäteveroon, osaan pääoma-veroista sekä kiinteistöveron kehittämistä ja laajentamista muun muassa kaivostoimintaan. Veropohjan laajentaminen on tärkeää, jotta veronkorotuspaineet eivät kohdistuisi liian voimakkaina kunnalliseen tuloverotukseen.

Tavoite 3. Edesautamme kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamista siten, että edellytykset kuntien talouden ohjaukselle paranevat ja valtionosuudet maksetaan pääsääntöisesti kunnille. Tuemme sitä, että kuntien erilaiset olosuhteet ja palvelutarpeet otetaan riittävästi huomioon.

Uusi remontoitu valtionosuusjärjestelmä astui voimaan vuoden alussa. Kuntaliiton tavoitteiden mukaisesti uusien tehtävien valtion rahoitusosuutta korotettiin 50 prosenttiin. Itsehallinnon ja talouden ohjauksen kannalta toteutui myös Kuntaliiton tavoite sektori-kohtaisten valtionosuuksien yhdistämisestä. Ratkaisu toteutui osin liiton strategiaan otetun valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistamisen tavoitteen.

Kuntaliitto neuvotteli valtiovarainministeriön kuntaosaston kanssa harkinnanvaraisista valtionavuista ja antoi lausuntonsa 74 kunnan hakemuksesta. Liitto esitti rahoitusavustusten myöntämistä yhteensä 34 kunnalle. Valtionvarainministeriön valmistelemissa päätöksissä toteutui näistä myöntö yhteensä 30 kunnalle. Avustusta myönnettiin yhteensä 20 miljoonaa euroa.

Tavoite 4. Tavoittelemme maksutulojen merkityksen vahvistamista palvelujen rahoituksessa ja kysynnän ohjauksessa.

Kuntien toimintatulot kasvoivat voimakkaasti ja kunnat nostivat maksujaan lähes kaikissa missä se oli kunnan omin päätöksin mahdollista.

Valtionosuusjärjestelmän ja kuntien maksupoliittikan suhde jäi edelleen osin avoimeksi kun aiempaa menettelyä valtionosuuksien alentamista maksujen mahdollisten nostamisten vastikkeena jatkettiin.

Kuntaliiton käynnistämä maksupoliittinen selvitys valmistui marraskuussa. Selvityksen perusteella kunnilla on merkittävää maksu- ja

kehittämispotentiaalia esimerkiksi lasten päivähoiton toimintaa kehitettäessä.

Maksutuloihin ja niitä koskeviin rajoihin tehtiin indeksikorotukset.

Tavoite 5. Kehitämme ja vahvistamme kunta-alan säännöstöjä ja toimintamalleja tulokselliseen ja joustavaan suuntaan ottaen huomioon talouden, rahoitusmarkkinoiden ja kuntarakenteen muutokset.

Kuntaliiton yhdessä valtion kanssa käynnistämä ns. normihanke valmistui. Siinä esitetään lukuisia tuottavuuden parantamista estäviä ja palvelurakenteiden jäykkyyksiä ylläpitävien normien uudelleentarkastelua. Normihanketyöryhmän ehdotukset on julkaistu Kuntiin kohdistuvan valtionohjauksen periaatteet – normihanketyöryhmän ehdotukset -nimisessä julkaisussa valtiovarainministeriön julkaisuja -sarjassa keväällä 2011.

Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelmaluonnos eteni vuoden aikana merkittävästi.

Paras-hankkeen eteenpäinviemiseksi Kuntaliitto antoi kunnille ohjeita ja neuvoja talouden ja talousohjauksen näkökulmasta erityisesti uusista yhteistoimintamalleista sekä arvonlisä- ja varainsiirtoverotuksesta, kuntayhtymien perustamissopimuksista ja kuntayhtymien purkamisesta.

Liitto jatkoi tuloksekasta yhteistyötä työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kanssa.

Kuntien talouden ohjauksen tueksi tuotettiin veroennusteita, talouden kehitysarvioita ja taloustilastoja.

Tavoite 6. Edistämme kunta-alan toiminnan tuottavuutta ja tuloksellisuutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa tavoitteenamme yhtenäiset käytännöt ja käsitteistö toimintojen tuottavuuden mittaamiseksi ja arvioimiseksi.

Tuottavuuden ja tuloksellisuuden kehittäminen oli vuonna 2010 erittäin vilkasta kun talousongelmien kasvaessa kuntien tuottavuuteen kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Painotukset kasvoivat erityisesti vaatimuksiin kuntien tuottavuustavoitteista niin peruspalveluohjelman yhteyteen kuin jatkossa esimerkiksi kuntatalouden kehysmenettelyä suunniteltaessa.

Kuntaliiton lähtökohtana ja näkemyksenä on ollut, että tuottavuustavoitteita ei tule asettaa Tilastokeskuksen aineistoon perustuen, koska ne eivät ota huomioon toiminnan laatua ja vaikuttavuutta.

Kuntaliiton ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) yhteinen projekti "Vaikuttavuuden huomioon ottava tuottavuus vanhuspalveluissa" valmistui ja se julkaistiin VATT:n tutkimukset -sarjassa (180/2010). Tutkimusta

voidaan pitää uraa uurtavana tuottavuustoitinnin kehittämisessä, koska tutkimuksessa ensi kertaa mitataan ja otetaan huomioon asiakkaan toimintakyvyn muutokset.

Kuntaliitto osallistui aktiivisesti 20 suurimman kaupungin tuottavuustyön kokoamiseen ja raportointiin. Lisäksi toteutettiin suurten ja keskisuurten kaupunkien sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvertailut.

Kuntaliitto oli aktiivisesti mukana peruspalveluohjelmassa päätetyissä tuottavuuden kehittämistä koskevissa työryhmissä.

Painopistealue 4. Elinvoimaiset alueet

Tavoite 1. Tuemme kuntien ja alueiden edellytyksiä hakeutua yhteistyöhön ja verkostoihin omien resurssien ja osaamisen täydentämiseksi.

Kuntaliiton EU-politiikan tavoitteena on Suomen kuntien ja maakuntien aseman vahvistaminen EU:n toiminnassa ja lainsä-

däntöprosessissa. Vuoden 2010 keskeisiä edunvalvontateemoja olivat Eurooppa 2020 -strategia, Lissabonin sopimuksen vaikutukset kuntasektoriin, pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan erityispiirteiden huomioon ottaminen EU:n sosiaali- ja terveyspolitiikassa, toissijaisuusperiaatteen edistäminen, aluepolitiikka vuonna 2014 alkavalla rahoituskaudella, EU:n Itämeri-strategia sekä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistus.

Kuntaliitto toimi alueiden komitean Suomen valtuuskunnan sihteeristönä ja toi esille Kuntaliiton näkemyksiä eurooppalaisissa järjestöissä liiton EU-politiikan tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi osallistuttiin tulevan kansallisen aluepolitiikan pitkän tähtäimen kehittämisstrategian sekä EU:n koheesio politiikkaan liittyvien kansallisten näkemysten valmisteluun yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa.

Osana painopistealueen työtä valmisteltiin Kuntaliiton alueellisen kehittämisen linjaukset, jotka Kuntaliiton hallitus hyväksyi 28.10.2010.

Tavoite 2. Vahvistamme kuntien, seutujen ja alueiden edellytyksiä luoda omiin vahvuuksiinsa perustuvia kilpailukykyisiä ja innovatiivisia toimintaympäristöjä.

Liitto on tukenut kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen, liikenteen ja palveluiden yhteistyötä valvomalla kuntien etua eduskunnalle annetun Paras-selonteon linjausten valmistelussa, levittänyt tietoa seutujen hyvistä käytännöistä sekä osallistunut yhdessä ministeriöiden kanssa yhteistyön seurantaan ja arviointiin.

Seurattiin ja tuettiin kuntia neuvotteluissa, jotka koskivat opetuksen ja koulutuksen järjestämislupien myöntämistä sekä muuta, alueellisia koulutustarpeita koskevaa valtioneuvoston mukana lukien ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijapaikkojen

kehitys.

Liiton kaupunkipoliittinen työryhmä otti vuonna 2010 kantaa mm. vahvan peruskunnan yhtenäismallin puolesta kuntalain uudistusta ja vaalien jälkeistä hallitusohjelmaa varten. Lisäksi seurattiin 20 kaupungin tuottavuusyhteistyötä ja vaikutettiin kaupunkiseuduille Paras-hankkeen jatkona asetettavan yhteistyövelvoitteen muotoutumiseen.

Kuntaliiton kaupunkipoliittiseen työhön kuului lisäksi osallistuminen valtiovoimien asettamaan kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmään ja sen suurkaupunkijaostoon (työ- ja elinkeinoministeriön piirissä). Tällä taholla muotoiltiin mm. kaupunkipoliittista kannanottoa korkeakoulupolitiikan kehittämiseen.

Tuettiin seutukaupunkiverkoston toimintaa, jonka toiminnassa vuonna 2010 painottuivat seutukaupunkien merkitystä korostavan politiikkaohjelman jalkauttaminen, päättäjätapaamiset sekä ajankohtaisiin asioihin liittyvät kannanotot. Näitä olivat esimerkiksi valtion alueellistamistoimenpiteet ja äkillisiin rakennemuutoksiin liittyvät tukitoimenpiteet. Seutukaupunkien tiivistyneellä yhteistyöllä korostettiin seutukaupunkien merkitystä aktiivisena elinvoiman ja palvelujen turvaajana koko maassa.

Vuoden 2010 aikana Kuntaliitto osallistui aktiivisesti kotouttamislain kokonaisuudistukseen. Kuntaliitto oli mukana kehittämässä maahanmuuttajien kotouttamisen Osallisena Suomessa -kokeiluhankkeen sisältöjä, osallistui hankkeen johtoryhmän työskentelyyn ja kuntien hankkeiden valintaan.

Vuoden aikana on osallistuttu aktiivisesti maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman toteutukseen mm. osallistumalla Valtioneuvoston periaatepäätös maaseudun kehittämisestä 2010–2011 -ohjelman laadintaan. Lähtökohtana on ollut kuntien roolin vahvistaminen maa-

seutupolitiikassa ja kuntien aktiivisempi rooli maaseutupolitiikan paikallisessa toteutuksessa. Pienten kuntien neuvottelukunnan roolia maaseutupolitiikan toimijana on vahvistettu.

Kuntaliiton hallitus hyväksyi liiton maahanmuuttopoliittiset linjaukset 1.12.2010.

Tavoite 3. Vaikutamme siihen, että kuntien ja alueiden omaehtoisen kehittämisen resurssit vahvistuvat kansallisesti ja EU:ssa.

Valtakunnallinen työllisyysasiainfoorumi pidettiin Tampereella. Keväällä 2010 järjestettiin yhdessä Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kanssa yhteinen opintomatka Tanskaan, jonka jälkeen valiokunta vieraili Kuntatalossa. Lisäksi järjestettiin työllisyysseminaari yhdessä eduskunnan naisverkoston kanssa, Työpankkiseminaari yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja vielä syksyllä 2010 Kuntatalossa oma työllisyysseminaari.

Haastavassa työllisyystilanteessa nousivat esiin erityisesti heikossa työmarkkina-alueissa olevien asema ja heidän palveluidensa järjestäminen sekä nuorten tilanne. Sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Kuntaliitto asettivat 3.3.2010 yhteisen asiantuntijaryhmän, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää vaikeasti työllistyvien palveluja. Työryhmän tulee tehdä ehdotuksia tarvittavista, järjestelmän rakenteisiin sekä käytännön toimintatapoihin kohdistuvista muutoksista. Esitys hallinnon, ohjausjärjestelmän ja nykyisen lainsäädännön muutoksista ja toimenpite-ehdotuksista tulevaan hallitusohjelmaan valmistuu tammikuun 2011 puolella välissä.

Vuoden 2010 aikana toteutettiin selvitys kuntien elinkeinopoliittisista panostuksista vuonna 2009. Pienyritykset kuntapalveluiden tuottajina -hanke saatiin päätökseen. Loppuraportissa esitellään toimintamalli, jolla kunnat voivat edistää pienyritysten edellytyksiä osallistua julkisten palveluiden tuottamiseen ja kuvaa

kuudelta pilottialueelta mallin soveltamisesta saatuja kokemuksia. Hanke toteutettiin yhteistyössä Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton (MTK) kanssa.

Elinkeinopoliittiseen edunvalvontaan ja kehittämiseen vaikuttivat jälleen vahvasti ministeriöiden kehittämistyö ja työryhmät. Näissä keskeisiä teemoja olivat seudulliset yritys-palvelut, sähköisen asiointin kehittäminen yritysneuvonnassa, koheesio- ja kilpailukyky-ohjelman verkostohankkeet sekä yhteiskunnallisen yrittäjyyden toimintamallin mahdollinen soveltaminen Suomessa.

Kannustettiin kuntia kuntalaisten koulutusmahdollisuuksia ja kunnan elinkeinopoliittikka edistävien omien koulutuspoliittisten tavoitteiden asettamiseen myös niiden koulutusorganisaatioiden osalta jotka eivät kuulu kunnan organisaatioon, mutta joiden rahoitukseen se osallistuu.

Tavoite 4. Tuemme aluehallinnon uudistamista sekä kuntiin perustuvien maakunnan liittojen aseman selkiyttämistä ja vahvistamista.

Kuntaliitto tuki maakuntaliittojen asettautumista rooliinsa aluehallintouudistuksen tultua voimaan vuoden alussa järjestämällä maakuntajohtajien kuukausittaiset tapaamiset sekä kolme liittojen puheenjohtajien kokousta. Puheenjohtajien kokous valmisti mm. maakuntaliittojen yhteisiä tavoitteita seuraavalle hallitukselle.

Maakuntien liittojen kanssa pyrittiin edistämään koulutuksen alueellista ennakointia ja kehittämistä perustamalla ennakointifoorumi, jossa ovat mukana myös työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Tavoitteena on saada mahdollisimman hyvin valtakunnallisen ennakointityön pohjaksi alueiden ja kuntien

työvoima- ja elinkeinoelämän koulutusmäärätarpeet.

Painopistealue 5. Henkilöstön saatavuus ja osaaminen

Tavoite 1. Parannamme henkilöstöjohtamista, tuloksellisuutta sekä osaamisen ennakkointia kunnissa ja kuntayhtymissä.

Kunta-alan toimintaympäristössä tapahtuu rakennemuutoksia, palvelujen tuotantotapojen muutoksia sekä ammattiryhmien tehtävien muutoksia. Tämä aiheuttaa tarpeen ennakoida hyvinvointipalveluissa tarvittavaa osaamista. KT Kuntatyönantajat sai Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksen Osaamisen ennakkointi kuntapalveluissa -hankkeelle vuosille 2011–2014. Hankkeessa kehitetään kunta-alalle osaamisen ennakkointimalli/t. Hankkeen avulla saadaan tietoa kunta-alan tulevaisuuden osaamistarpeista sekä valtakunnallista että alueellista koulutussuunnittelua varten.

Hankkeessa ovat KT lisäksi mukana Kuntaliitto ja Keva sekä lukuisia kuntaorganisaatioita.

Kuntaliitto ja KT olivat vaikuttamassa opetus- ja kulttuuriministeriön päätökseen käynnistää kuusivuotinen opetushenkilöstön osaamisen kehittämisohjelma OSAAVA. Valtio sijoitti kehittämisohjelmaan kahdeksan miljoonaa euroa erillistä tukea vuonna 2010. Kehittämisohjelman katsotaan olevan vaikuttavampi kuin lakisääteisen normin.

KT osallistui muiden työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimivien koulutustoimikuntien uudistamistyöhön siten, että alakohtaisten koulutustoimikuntien tehtävänä on jatkossa ennakoida alansa tulevaisuuden osaamistarpeita (laadullinen ennakkointi). Koulutustoimikunnat ovat perinteinen työelämän tapa vaikuttaa koulutuksen kehittämiseen ammatillisesta peruskoulutuksesta yliopistokoulutukseen ja aikuiskoulutukseen. Koulutustoimi-

kuntien jäsenenä on sekä Kuntaliiton että kuntien asiantuntijoita.

KT osallistui Elinikäisen oppimisen neuvoston jäsenenä www.tyossaoppimaan.fi -verkkopalvelun kehittämiseen. Sivusto on suunnattu työpaikalla tapahtuvan oppimisen tueksi. Se tarjoaa tietoa ennakoivaan rekrytointiin ja osaamisen kehittämiseen työssä ja työpaikalla. Verkkopalvelun perustana on vuonna 2010 annettu suositus työssä ja työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta, jonka ovat allekirjoittaneet sekä Kuntaliitto että KT. Kuntaliitto ja KT ovat olleet mukana laatimassa myös elinikäisen oppimisen neuvoston ohjelmajulistusta Elinikäinen oppiminen – mahdollisuus kasvuun ja työllisyyteen.

Henkilöstöjohtamisen ja tuloksellisuuden kehittämismahdollisuuksia kunnille on tarjottu työmarkkinakeskusjärjestöjen Tuottavuuden pyöreän pöydän Palje-ohjelman kautta. Vuonna 2010 kuntia, kuntayhtymiä ja kuntien omistamia yhteisöjä oli mukana hankkeissa, joissa tutkittiin ja kehitettiin kestävään tuottavuuteen johtavaa työpaikan toimintaa, osaamisen siirtoa eläkkeelle siirryttäessä, tuottavuuden mittaamista ja kehittämistä työpaikoilla, käytäntölähtöisten innovaatioiden vaikuttavuuden arviointia, henkilöstöjohtamisen haasteita innovaatioyhteiskunnassa sekä palvelukonseptien uudistamista työpaikoilla ja palkkatietämystä.

Työturvallisuuskeskuksen kuntaryhmässä Kuntatyönantajien ja kunta-alan palkansaajajärjestöjen yhteistyönä suunniteltiin www.tuottavuustyoy.fi -sivuston sisällön uudistaminen myös kuntien käyttöön.

Työssä jatkamista tuettiin KT:n ja kunta-alan palkansaajajärjestöjen yhteisin toimenpitein. Toimenpiteet koskivat etenkin johtamista, esimiestyötä ja työyhteisön kehittämistä, työhyvinvointia ja työterveyshuoltoa sekä innovatiivisten työaikajärjestelmien käyttöä. Lisäksi KT

osallistui sosiaali- ja terveysministeriön Työhyvinvointifoorumin toimintaan sekä työryhmiin, joissa kehitettiin työterveyshuoltoa ja työhyvinvointia työurien pidentämiseksi.

Tavoite 2. Edistämme työvoiman saavuutta, koulutustarjonnan suuntaamista kunta- ja aluetason tarpeiden mukaisesti sekä kuntatyön sisällön ja kunta-alan työnantajakuvan kehittämistä. Lisäämme kuntatyön yhteistyötä rekrytinnissa.

Vuonna 2010 päätettiin kahdeksanvuotinen Kuntaliiton, KT:n ja Kevan Kuntatyö-yhteistyöhanke. Hankkeen tarkoituksena on ollut varautuminen kiristyvään kilpailuun osaavasta työvoimasta. Samalla on haluttu lisätä kunta-alan vetovoimaa työnantajana sekä tuoda esiin sen ammattien ja työpaikkojen erityispiirteitä ja houkuttelevuutta. Hankkeen päättyessä Kuntatyö-toiminta päätettiin vakiinnuttaa osaksi organisaatioiden perustoimintaa yhteistyösopimuksella. Tavoitteena on yhteisen toimintaympäristöanalyysin ja voimassa olevan työnjaon pohjalta sopimusosapuolten menestymisen kannalta keskeisten strategisten linjausten ja tavoitteiden saavuttamismahdollisuuksien vahvistaminen. Toiminnan tarkoitus on edelleen edistää varautumista kiristyvään kilpailuun osaavasta ja motivoituneesta työvoimasta.

Vuonna 2010 toiminta keskittyi kuntatyönantajille tarkoitetun Uudistuva kuntatyö -kampanjan toteutuksessa rekrytointiprosessin uudistamiseen ja kuntien rekrytointi-ilmoittelun kehittämiseen. Kuntatyö-hanke tuki myös Kuntarekry-hankkeessa toteutettua Kuntarekry-rekrytointiportaalin käynnistämistä. Kuntarekry-hankkeessa valmisteltiin kaikille kuntatyönantajille yhdenvertaiset mahdollisuudet ammattimaisiin rekrytoinnin työvälineisiin. Palvelua tuottamaan perustettiin KL-Kuntarekry Oy, Kuntaliiton omistama yhtiö. Kuntaliitto käynnisti myös Individualism ja rekrytering -projektin Tykesin rahoituksella.

Projektiin osallistuu neljä kuntaa ja sen tavoitteena on rekrytoinnin kehittäminen ja työantajakuvan parantaminen.

Lisäksi uudistettiin nuorille suunnattu Kuntatyö-kampanja. Kampanjan tarkoituksena on tuoda esiin kunta-alaa monipuolisena ja hyvänä tulevaisuuden työpaikkana. Kuntatyötä markkinointiin lukuisissa nuorille suunnatuissa medioissa sekä alan messuilla.

Kuntaliitto ja KT tekivät tiivistä yhteistyötä koulutustarjonnan suuntaamiseksi tarkoituksenmukaisesti ja koulutuksen työelämäyhteyksien lisäämiseksi kuntien, kuntayhtymien ja osakeyhtiöiden sekä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja työmarkkinajärjestöjen kanssa. Kuntaliitto edisti koulutuksen määrällistä ennakkointia ja ennakkoinnin kehittämistä myös ennakkointifoorumin kautta. Ennakkointifoorumissa ovat mukana keskeiset ministeriöt sekä maakuntaliitot. Yhteistyön tavoitteena on kuntien työvoiman turvaaminen sekä alueiden ja kuntien työvoima- ja elinkeinoelämän koulutusmäärätarpeiden tiedon tuottaminen valtakunnallisen ennakkointityön pohjaksi. Lisäksi Kuntaliitto ja KT osallistuivat aktiivisesti opetus- ja kulttuuriministeriön johtaman koulutustarjonnan määrällisen mitoituksen kohdentamistyöhön.

Kuntaliitto ja KT osallistuivat työ- ja elinkeinoministeriön johtamaan Hyvinvointialan työ- ja elinkeinopoliittinen kehittäminen -hankkeeseen (HYVÄ). Hankkeeseen liittyen KT ja muut työmarkkinajärjestöt sekä ministeriöt laativat toimenpide-ehdotuksia työvoiman saatavuuden turvaaminen kehittyvälle ja kasvavalle sosiaali- ja terveysalalle.

Tavoite 3. Tavoittelemme joustavampia henkilöstön kelpoisuusehtoja ja mitoitusta koskevia normeja.

Kuntaliitto ja KT vaikuttivat ammatillisen koulutuksen ammatillisten aineiden opettaji-

en kelpoisuusehtojen väljentämiseen. Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista väljenee ja astuu voimaan 1.8.2011.

Tavoite 4. Uusimme maahanmuuttopoliittisen ohjelman ja valmistaudumme työperäisen maahanmuuton kasvuun.

Kuntaliiton hallitus hyväksyi Kuntaliiton maahanmuuttopoliittiset linjaukset joulukuussa 2010. Lisäksi Kuntaliitto osallistui maahanmuuttajien kotouttamista koskevan kokeilulakiesityksen valmisteluun ja on mukana kotouttamislain kokonaisuudistuksen valmistelussa. Työvoiman maahanmuuton toimenpideohjelman seurantarayhmä aloitti toimintansa vuonna 2010.

Kunta-alan kansainvälisiä rekrytointikäytäntöjä kehittävässä verkostossa kerättiin kokemuksia mm. terveydenhuollon ammattilaisten rekrytoinnista eri maista ja kuultiin työvoiman maahanmuuttoa kehittävien hankkeiden hyvistä käytännöistä.

Tavoite 5. Pyrimme vastuiden selkeyttämiseen ja työvoimapalvelukeskusten toiminnan kehittämiseen työllisyysasioissa.

Liitto osallistui työvoiman palvelukeskusten kehittämiseen ja toiminnan seuraamiseen yhdessä ministeriöiden ja Kelan kanssa. Vaikutettiin valtakunnalliseen työllisyyspolitiikkaan aiemmin hyväksytyjen työllisyysohjelmassa määriteltyjen työllisyyspoliittisten linjausten mukaisesti.

Painopistealue 6. Ilmastonmuutos

Tavoite 1. Tuemme ilmastonmuutoksen hillintään tähtäviä toimia kuntien energiapolitiikassa, palveluissa, maankäytössä ja liikenteen ratkaisussa.

Vuonna 2010 käynnistyi Kuntaliiton ilmasto-

hanke, Kokonaisuuden hallinta ja ilmastonmuutos kunnan päätöksenteossa. Kuntaliiton ilmastohankkeessa ja samoin Kuntien ilmastokampanjassa ja CHAMP – Local Response to Climate Change -hankkeessa järjestettiin mukana oleville kunnille seminaaripäiviä ja työpajoja.

Kuntaliiton järjestämään Kuntien V ilmastonkonferenssiin osallistui noin 200 kuntien asiantuntijaa ja luottamushenkilöä. Tampereella pidetyssä kaksipäiväisessä konferenssissa ja samassa yhteydessä järjestetyssä ruotsinkielisen sihteeristön koulutustilaisuudessa kuultiin ilmasto- ja energia-alan mahdollisuuksista kunnissa ja Ruotsin kuntakokemuksia ilmastotyöstä.

Kuntaliitto aloitti yhdessä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa kehittämishankkeen kuntien kasvihuonekaasupäästöjen laskenta-työkalun ajantasaistamiseksi.

Tavoite 2. Tuemme kuntia niiden huolehtiessa palveluiden ja yhdyskuntien toimivuudesta muuttuvissa ilmasto-oloissa.

Kuntatekniikan puolella jatkettiin Hulevesi-oppaan laadintatyötä tavoitteena yhdyskuntien hallittu sade- ja kuivatusvesien käsittely. Vainkutimme tulvasuojeluun liittyvän lain valmisteluun ja osallistuimme lain toimeenpanoon

tulvariskien hallinnan koordinoitiryhmässä.

Kuntaliitto pyrki arvioimaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviä kustannusvaikutuksia kunnille ja osallistui sopeutumisen kansantalousvaikutuksia kartoittavaan hankkeeseen ”Ilmastonmuutoksen ääri-ilmiöihin liittyvän riskinhallinnan kustannus-hyötyanalyysi osana julkista päätöksentekoa” (IrtoRIS-Ki).

Tavoite 3. Kannustamme kuntia hyödyntämään ilmastonmuutoksen tarjoamia mahdollisuuksia elinkeino- ja työllisyyspolitiikassaan.

Turussa pidettävää Ratkaisuja 2011 -konferenssia varten Kuntaliitto keräsi kunnilta ja muilta toimijoilta innovatiivisia ehdotuksia tuotteista, menetelmistä ja toimintakäytännöistä ilmastonmuutoksen hillinnässä.

Kuntaliitto järjesti yhdessä Tekesin kanssa kunnille Tulevaisuuden kestävä kunta -innovaatiokilpailun. Innovaatiokilpailun voittajakunnat palkittiin Kuntamarkkinoilla. Kuntamarkkinoiden yhteydessä järjestetyssä uusiutuvan energian seminaarissa Suomen Yrittäjät ry palkitsi kuntia uusiutuvan energian edistämisestä.

Loppuvuodesta kuntia kannustettiin osallistumaan Pohjoismaiden ministerineuvoston järjestämään Pohjoismaiden energiakunta 2011 -kilpailuun.

Tavoite 4. Edellytämme, että ilmastonmuutokseen liittyvä vastuunjako on kuntien näkökulmasta oikeudenmukainen, ja että lainsäädäntö ja muut valtion toimenpiteet luovat kunnille riittävät edellytykset ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen.

Kuntaliiton hallitus hyväksyi tarkistetut ilmastopoliittiset linjaukset kesäkuun kokouksessaan. Linjaukset on toimitettu niihin liittyvän muistion kera kaikkiin kuntiin ja kuntayhtymiin. Linjauksissa peräänkuulutetaan mm. valtiovallan ja kuntien keskinäistä kumppanuutta ilmastonmuutoksen hillinnässä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varauduttaessa. Samainen viesti liitettiin myös eduskunnan seuraavaa vaalikautta vuosina 2011–2015 koskeviin liiton hallitusohjelmatavoitteisiin.

Kuluttajien energianeuvontakokeilu 2010–2011 käynnistyi. Kuntaliiton tavoitteena on saada neuvonnasta jatkossa pysyvä järjestelmä. Mukana olevista 14 hankkeesta yhdeksän on taustaltaan kuntavetoista.

Painopistealue 7. Kunta ja markkinat

Kunta ja markkinat -painopistealueen kilpailupoliittiset linjaukset hyväksyttiin liiton hallituksen käsittelyssä helmikuussa 2010. Kuntaliiton hallitus oli vuonna 2002 edellisen kerran hyväksynyt kilpailupoliittiset linjaukset, joissa käsiteltiin osin samoja teemoja. Toimintaympäristön muutosten myötä linjausten sisältöä ja painotusta tarkistettiin. Erityisesti Euroopan unionin kilpailuoikeuden kehitys on edellyttänyt linjausten uudelleen arviointia.

Liiton hallituksen hyväksymien linjausten lähtökohtana on toisaalta kunnan vahva rooli palvelujen järjestäjänä ja kuntien oikeus itse päättää, miten palvelut tuotetaan ja toisaalta toimivien markkinoiden merkitys kunnille merkittävänä markkinoiden hyödyntäjänä.

Hallituksen hyväksymät linjaukset valmisteltiin matriisimaisesti toimivassa liiton kilpailupoliittisessa ryhmässä. Vahvistettujen strategisten tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä on tehty eri yksiköissä mm. seuraavasti:

Tavoite 1. Kuntien rooli palvelujen järjestäjänä on yksiselitteisesti tunnustettu ja vahva.

Kuntaliitto oli mukana valtionvarainministeriön työryhmässä, jonka tehtävänä oli kartoittaa tarpeellisia lainsäädäntömuutoksia kilpailuneutraliteetin toteutumisen turvaamiseksi kuntien toimiessa markkinoilla. Työryhmän esityksen mukaan kuntien ja kuntayhtymien tulisi yhtiöittää kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toimintansa vuoden 2013 loppuun mennessä.

Seminaareissa ja työryhmissä on korostettu kuntaperusteisen koulutuksen hyvää toimintamallia sekä koulutustoiminnan väljyyttä eri säädöksissä, jotta opetusta voidaan tarjota erilaisille oppijoille, koko ikäluokalle, koko maassa.

Kuntaliiton hallitus hyväksyi esityksen nuorten lukiokoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen siirtämisestä kuntien vastuulle. Esitys edellyttää valtion ohjauskäytäntöjen ja rahoitusjärjestelmän muuttamista.

Tavoite 2. Kunnilla on käytettävissään toimivat markkinat.

Kuntaliitto julkaisi yhdessä Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton (MTK) kanssa toteutetun Pienyrytykset kuntapalveluiden tuottajina -hankkeen (2008–2010) loppuraportin. Siinä esitellään toimintamalli, jolla kunnat voivat edistää pienyrytysten edellytyksiä osallistua julkisten palveluiden tuottamiseen ja kuvaa kuudelta pilottialueelta mallin soveltamisesta saatuja kokemuksia. Hankkeeseen liittyen

järjestettiin keväällä 2010 myös yritysneuvokoulutus.

Kuntaliitto osallistui kuntien perusrakenteiden ja perusrakennepalvelujen rahoituksen, omistajuuden ja tuotannon innovaatiot (KUPERA) -hankkeeseen, jonka tavoitteena on löytää innovatiivisia malleja palvelujen tuottamiseksi aiempaa tuloksellisemmin. Markkinoiden hyödyntämisestä on kerätty kokemuksia ja arvioitu mahdollisia hyötyjä ja haittoja.

Kansainvälisten esimerkkien avulla on arvioitu eri palveluinnovaatioiden soveltuvuutta. Erityistä huomiota kiinnitettiin kuntien rooliin perusrakenteiden omistajina ja rahoittajina.

Tavoite 3. Pyrimme siihen, että kuntien toiminnalle markkinoilla on selkeät pelisäännöt.

Kuntaliitto on ollut mukana oikeusministeriön lokakuussa 2010 asettamassa työryhmäs-

sä, joka selvittää, miten kuluttajaoikeuden periaatteiden toteutuminen voidaan turvata julkisissa hyvinvointipalveluissa. Työryhmän tavoitteena on varmistaa, että kuluttajaoikeuden periaatteita sovelletaan myös julkisissa palveluissa silloin, kun oikeudellisiin eroihin yksityisten ja julkisten palveluiden välillä ei ole perusteltua syytä.

Hallitus on antanut kesäkuussa 2010 esityksensä kilpailulaiksi. Kuntaliitto on kiinnittänyt huomiota muun muassa lain soveltamisalaan ja vahingonkorvausoikeudellisiin kysymyksiin vahingonkärsijän näkökulmasta. Vahingonkorvausoikeudelliset kysymykset käsittelevät julkisyhteisön oikeutta saada vahingonkorvausta kilpailulain rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta silloinkin, kun ne eivät ole lain tarkoittamia elinkeinonharjoittajia.

Kuntaliitto on tiedottanut ja järjestänyt koulutusta valtiontukea koskevasta säätelystä ja siihen perustuvasta oikeuskäytännöstä.

Kuntien yrityksille myöntämä tuki kuuluu EY:n valtiontukisääntelyn piiriin.

Tavoite 4. Edistämme kuntien hankinta- ja kilpailuosaamista.

Kuntaliiton antama julkisten hankintojen neuvonta on turvattu ja siihen on saatu valtiolta 50 prosentin rahoitusosuus. Neuvontapalveluiden kysyntä on vakiintunut ja se on ollut lievässä kasvussa.

Julkisten hankintojen oikeusturvasäännökset uudistuivat 2010. Uudistuksen myötä yleinen hankintaohje, muutoksenhakuohjemallit ja liiton verkkosivusto saatettiin vastaavasti ajan tasalle. Ohjeita on laadittu sekä suomeksi että ruotsiksi. Asiasta on annettu myös koulutusta sekä laadittu artikkeleita suomeksi ja ruotsiksi Kuntaliiton lehtiin.

Kuntaliitto on yhteistyössä eräiden kuntien ja kaupunkien kanssa osallistunut ns. asfalttikartellin korvauskanteiden kanneperusteiden ja kartellin aiheuttamien vahinkojen selvittämiseen. Yli 30 kuntaa on nostanut vahingonkorvauskanteet Helsingin käräjäoikeudessa asfalttikartelliin osallistuneita yhtiötä kohtaan.

Kuntaliitto on suositellut kunnille ja kuntayhtymille ja niiden tytäryhteisöille, että ne aloittaisivat oikeusprosessit pankkeja vastaan asiassa, joka koskee eräiden pankkien kuntalainojen korkomarginaalien yksipuolista korotusta. Kuntaliitto on 2010 osallistunut kanteiden kanneperusteiden ja pankin mahdollisten varainhankinnan kustannusten selvittämiseen. Kuntaliitto on neuvottelut asiasta valtakunnallisella tasolla näiden pankkien kanssa.

Kuntien sähköinen rekrytointijärjestelmä valmistui syksyllä. Kuntaorganisaatiot voivat ottaa palvelun kilpailuttamatta ja ilman investointikustannuksia. Palvelua ylläpitämään perustettiin liiton kokonaan omistama yhtiö KL-Kuntarekry Oy.

Painopistealue 8. Kuntaliiton uudistuminen

Tavoite 1. Toimimme ennakoivana, aloitteellisena ja suuntaa näyttävänä edunvalvojana.

Ennakoivan edunvalvonnan merkitys korostuu entisestään. Liitto jatkoi edellisenä vuonna käynnistettyä liiton toiminnan tulevaisuuden päälinjoja suuntaavien strategisten politiikka-asiakirjojen laadintaa. Kuntaliiton hallitus hyväksyi vuoden aikana seuraavat politiikka-asiakirjat; Keskiössä kuntalainen – Kuntaliiton demokratiapoliittinen asiakirja (4.2.10), Kuntaliiton kilpailupoliittiset linjaukset (4.2.10), Kuntatalouden politiikka-asiakirja (15.4.10), Kuntaliiton ilmastolinjaukset (2.6.10), Elinvoimaiset kunnat ja alueet – Kuntaliiton alueellisen kehittämisen linjaukset (28.10.10) sekä Kuntapalvelut ja palvelurakenne -asiakirja (1.12.10).

Kuntaliiton hallitus hyväksyi seuraavat linjaukset: Kuntapalvelujen pelastusohjelma vuosille 2010–2013 (4.2.10), Monimuotoinen kunta – Elinvoimainen kunta – Kuntaliiton maahanmuuttopoliittiset linjaukset (1.12.10) ja linjaukset kuntien varautumisen ja pelastustoimen kehittämiseksi (1.12.10).

Edelleen hallitus hyväksyi seuraavat lausunnot ja kannanotot: lausunto terveydenhuoltolaki-luonnoksesta (2.6.10), kannanotot perusopetuksen tuntijakotyöryhmän valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (26.8.10), lausunto julkisen hallinnon tietohallintolaki-luonnoksesta (26.8.10) sekä lausunto äänioikeustyöryhmän raportista (28.10.2010).

Ennakoivaa edunvalvontaa on liitossa harjoitettu myös muun muassa esittämällä kunnallishallinnon uudistamiskomitean asettamista (hallituksen päätös 15.4.10), laatimalla Kuntaliiton omat hallitusohjelmatavoitteet (1.12.10) sekä Uusi kunta 2017 -kehittämistyön kautta.

Kuntien tasa-arvoasioita koskevassa edunvalvonnassa Kuntaliitto otti kantaa muun muassa yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamiseen ja valtioneuvoston selonteon valmisteluun naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta.

Ennakoivan edunvalvonnan kehittämistyö on käynnistetty kehittämällä edunvalvontaprosessien arviointikehikkoa muutaman edunvalvontaprosessiesimerkin kuvauksen kautta. Esimerkkiprosesseina on kuvattu jätelain uudistamista sekä opetushenkilöstön täydennyskoulutusvelvoitetta.

Kuntaliiton hallituksen 30.9.2010 hyväksymä liiton johtamista koskeva toimivallan jako sisältää edunvalvonnan, palvelutoiminnan ja kehittämisen toimintojen vastuuttamisen johtajien kesken seuraavasti: toimitusjohtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoman vastuulle kuuluu liiton ennakointi ja reagoitukyky -prosessien kehittäminen, varatoimitusjohtaja Timo Kietäväisen vastuulle liiton edunvalvonta- ja sidosryhmät -prosessien kehittäminen sekä varatoimitusjohtaja Kari Nenosen vastuulle liiton palvelut ja asiakkaat -prosessien kehittäminen.

Viestinnän rooli liiton yhteiskunnallisen julkisuuskuvarakentamisessa on merkittävä. Kuntaliiton viestintä arvioitiin edelleenkin maan parhaaksi etujärjestöviestinnäksi Taloustutkimuksen toimittajakyselyssä.

Liiton strategisen toimeenpanokyvyn vahvistamiseksi jatkettiin edellisenä vuonna käynnistettyä kehitystyötä yhteisten toimintaperiaatteiden jalkauttamiseksi liiton edunvalvontaan, kehittämiseen ja palvelutoimintaan.

Tavoite 2. Profiloidumme kehittämisessä ja palvelutuotteissa kuntien erilaistuvien tarpeiden mukaisesti.

Kuntaliiton yhtenä perustehtävänä on palvelujen tuottaminen ja uudistaminen asiakaslähteisesti. Liitossa käynnistettiin työ Kuntaliiton palvelujen ja asiakaslähtöisyyden kehittämiseksi. Kehitystyön tavoitteena on luoda liiton strategiaan perustuva asiakaslähtöinen toimintatapa, jossa mm. määritellään, miten liiton palveluja arvioidaan, ylläpidetään, kehitetään ja tuotteistetaan ottamalla huomioon erilaisten asiakasryhmien ja kuntien erilaiset tarpeet.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta (T&K) on merkittävä liiton palvelutoiminnan tuotekehityskanava. Toiminnan lähtökohtana on tuottaa tietoa, uusia toimintamalleja ja palveluja erilaisille kunnille. T&K-toiminnan asiakaslähtöisyyttä vahvistettiin toimintavuonna mm. käynnistämällä uudentyypisiä verkostohankkeita, joissa erilaisten kuntien lähtökohdat ja tulevaisuuden tarpeet otettiin huomioon entistä vahvemmin. Esimerkkinä uudentyypisestä asiakaslähtöisestä verkostohankkeesta on toimintavuonna käynnistynyt Uuden sukupol-

ven organisaatio ja johtaminen -verkostohanke. Hankkeessa on mukana 30 erityyppistä ja -kokoista eripuolella Suomea olevaa kuntaa.

Kuntaliiton tilastopalvelut ovat jatkuvan kehittämisen kohteena, pyrkimyksenä tarjota kunnille entistä kattavampia ja monipuolisempia tilastoja kuntien yksilölliset ja erilaistuvat tarpeet sekä edesauttamaan kuntien välisiä vertailuja.

Kuntaliitossa oli käynnissä verkkopalvelujen kehittämistyö, jonka tavoitteena on entistä käyttäjälähtöisemmät ja monipuolisemmat palvelutoiminnot. Verkkopalvelujen kehittämistyö on ollut liiton henkilökunnalle merkittävä työpanos.

Tavoite 3. Hyödynnämme strategisia kumppanuus- ja osaamisverkostoja kotimaassa ja kansainvälisesti, lisäämme asiantuntijaverkostoyhteistyötä kuntien kanssa sekä luomme kuntien uudistumisen mahdollistavia kehittämissympäristöjä.

Verkostojen merkitys on korostunut mm. toimintaympäristön monimutkaistumisen ja kasvavien kehittämishaasteiden myötä. Verkostomaisella toimintatavalla liitto tähtää erityisesti sekä oman että asiakkaidensa osaamispääoman vahvistamiseen.

Liitossa jatkui verkostomaisen toimintatavan vahvistamiseen tähtäävä kehitystyö. Pääpaino on ollut erityisesti strategisten kumppanuus- ja osaamisverkostojen toimintakyvyn vahvistamisessa. Lisäksi tavoitteena on liiton eri verkostojen toimintaedellytysten vahvistaminen sekä verkostojen eri kehitysvaiheiden tukeminen. Liiton verkostotoiminnassa on pyritty eri toimijoiden voimaannuttamiseen sekä hyvän keskinäisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen.

Kuntaliitossa on toiminut noin 100 pysyvää tai pidempiaikaisia määräaikaista, liiton perusteh-

tävää tukevaa verkostoa. Esimerkkeinä liiton verkostoista voidaan mainita kuntaliitos- ja yhteistoiminta-alueiden verkosto, tasa-arvoverkosto, sivistystoimen toimialajohtajaverkosto, suurten kaupungin terveysjohtajien verkosto, kuntatiedottajien verkosto sekä Kunnallisen työmarkkinalaitoksen laatuverkosto. Lisäksi monissa hankkeissa on kuntien välistä vertaisoppimista vahvistavaa verkostotoimintaa, esimerkkinä Paras-arviointitutkimusohjelma, Yleissivistävän koulutuksen vertailutiedon kehittämishanke sekä Kaupunkiseutujen yhteistyön seuranta ja tuki -hanke.

Kuntaliitto on tukenut kuntien uudistumista myös kehittämällä hyvien käytäntöjen leviämistä edistäviä kehittämis- ja oppimisympäristöjä. Kehittämis- ja oppimisympäristöt rakentuvat vertaisoppimisen tilaisuuksista, yhteiskehittelyhankkeista ja verkostotoiminnasta. Toimintavuonna päättyneessä Vertaiset-hankkeessa kehitettyä kuntien vertaisoppimista ja kehittämistyön tulosten levittämistä vahvistavaa Puimala-menetelmää sovellettiin liiton eri verkostojen ja hankkeiden toiminnassa.

Tavoite 4. Kehitämme uudistuvalla ja aktiivisella henkilöstöpolitiikalla edellytyksiä henkilöstön korkeatasoiselle osaamiselle, työhyvinvoinnille ja kannustavalle työlle.

Liiton yksiköt ovat tehneet vuoteen 2012 ulottuvat henkilöstösuunnitelmat, joihin perustuen rekrytointisuunnitelmat on tehty. Tätä prosessia tarkennetaan edelleen tavoitteena rakentaa menettely, jolla liitto- ja yksikötason tehtäviin löydetään osaamistarpeiden määrittelyn kautta oikea henkilö. Tässä pyritään ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin työntekijän koko työura, jolloin keskeistä on huolehtia mm. asiantuntijan urakehityksestä, tehtävien kierrätyksestä ja eläköitymiseen liittyvistä haasteista.

Aalto-yliopiston kanssa aloitettiin Elsa – Eläk-

keelle siirtyminen asiantuntijatyössä: kokemuksen ja osaamisen säilyttämisen käytännöt-projekti. Tämä projekti tuottaa tietoa, menetelmiä ja käytäntöjä, jotka tukevat kokemusperäisen osaamisen sekä asiantuntijatiedon jakamista ja säilyttämistä asiantuntijaorganisaatioissa asiantuntijoiden jäädessä eläkkeelle.

Työntekijöiden henkilökohtaisista kehittämisohjelmista sovitaan kehityskeskustelujen yhteydessä, ja kehityskeskustelukäytäntöjä kehitetään edelleen. Liiton palkkausjärjestelmän uudistamistyö, joka perustuu tehtävien vaatavuus- ja henkilökohtaisen suoriutumisen arviointijärjestelmään, jatkuu edelleen.

Strategian toimeenpanokykyä on vahvistettu luomalla toimintamalli liiton henkilöstön työtehtävien ja strategiatavoitteiden välille. Liitossa toimivat strategisilla painopistealueilla horisontaalisesti työskentelevät, liiton eri yksiköiden asiantuntijoista koostuvat ryhmät.

Liitossa toimii runsaasti erilaisia sisäisiä verkostoja ja työryhmiä, joilla tuetaan ja edistetään henkilöstön edunvalvonta-, palvelu- ja kehittämisosaamista. Sisäisistä horisontaalisista työryhmistä mainittakoon mm. tuottavuusryhmä, tilastoryhmä, ruotsinkielinen verkosto, tasa-arvoryhmä, palvelut ja asiakaslähtöisyys-ryhmä, edunvalvonnan kehittämisryhmä, julkaisuryhmä sekä verkkopalvelujen päivittäjä- ja kehittäjäryhmä Verkonpaikkaajat. Sisäistä koulutusta on järjestetty mm. liiton uusien työntekijöiden perehdyttämiseksi sekä viestintäkoulutukseen ja liiton verkkoympäristön uudistamiseen. Liitossa ollaan siirtymässä mobiiliin ja sähköiseen työskentely-ympäristöön, minkä vuoksi tietotekniikkakoulutukseen on panostettu merkittävästi.

Lisäksi yksiköt järjestävät yksikköpalaveriensä lisäksi omia kehittämispäiviä toimintansa kehittämiseksi. Liiton sisäistä viestintää ja toimintatapoja on kehitetty mm. Insaitti- ja Eksaitti- verkkoympäristöiden avulla. Sään-

nöllisesti pidettäviä liiton henkilöstöinfoja on pyritty kehittämään entistä avoimempaan, vuorovaikutteisempaan ja kehittämispainotteiseen suuntaan.

Kuntaliitto selvittää henkilöstönsä työhyvinvointia säännöllisin kyselyin. Viimeksi keväällä 2009 Työterveyslaitoksella teetetyllä kyselyllä kartoitettiin henkilöstön näkemyksiä yksiköiden välisestä tiedonkulusta ja työterveydenhuollosta, henkilöstön kohtelun tasa-arvoisuudesta, palkkauksen, sitoutumisen ja henkilöstöpolitiikan tasapuolisuudesta, strategiatyöhön osallistumisesta sekä kehittämisen edellytyksistä. Kaiken kaikkiaan tulokset olivat positiivisia henkilöstön kohtelun tasa-arvoisuuden saadessa parhaimmat arviot. Henkilöstökyselystä on tavoitteena tehdä vuosittainen johtamisen ja kehittämisen työväline tavoitteena käyttää kyselyn tuloksia toiminnan kehittämisen pohjana.

Liitossa toimii yhteistyötoimikunta, ja sen alajaostoina työsuojelu-, liikunta-, kulttuuri- ja harraste-, tasa-arvojaostot sekä Petäjäisen toimikunta. Näillä pyritään entisestään parantamaan henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia omaan työhönsä ja työyhteisöön liittyvään päätöksentekoon.

Tavoite 5. Varmistamme kuntien kannalta mahdollisimman tuloksellisen toiminnan suuntaamalla käytettävissämme olevat resurssit toimintaa priorisoimalla.

Kuntaliiton sääntöjen muuttaminen hyväksyttiin hallituksessa 28.10.2010 ja valtuustossa 2.12.2010.

Kuntaliitto toteutti touko-elokuussa toimintaansa arvioivan asiakastyytyväisyyskyselyn. Kunnanjohtajille, valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajille, maakuntaliittojen ja sairaanhoidopiirien johtajille sekä Kuntaliiton luottamushenkilöille kohdistetussa kyselyssä kartoitettiin näkemyksiä Kuntaliiton toiminnasta ja sen

kehittämisestä. Kyselyn perusteella on määritelty kehittämisen painopisteitä ja päätetty asiakaskyselyjen tekemisestä jatkossa vuosittain. Lisäksi Kuntaliiton yksiköt tekevät omien tarpeidensa mukaan omia asiakaskyselyjään kohdistetuille kohderyhmille. Syksyllä 2010 yhdyskunta, tekniikka ja ympäristö -yksikkö toteutti omille keskeisille asiakasryhmilleen kohdennetun asiakaskyselyn.

Kuntaliiton strategiatyö on ollut jatkuvan kehittämisen kohteena, tavoitteena strategisille painopistealueille määriteltyjen tavoitteiden aikaisempaa selkeämpi priorisointi ja tavoitteiden toteutumisen määrätietoisempi ja systemaattisempi seuranta. Näin varmistetaan strategian suunniteltu toteutuminen koko Kuntaliitossa.

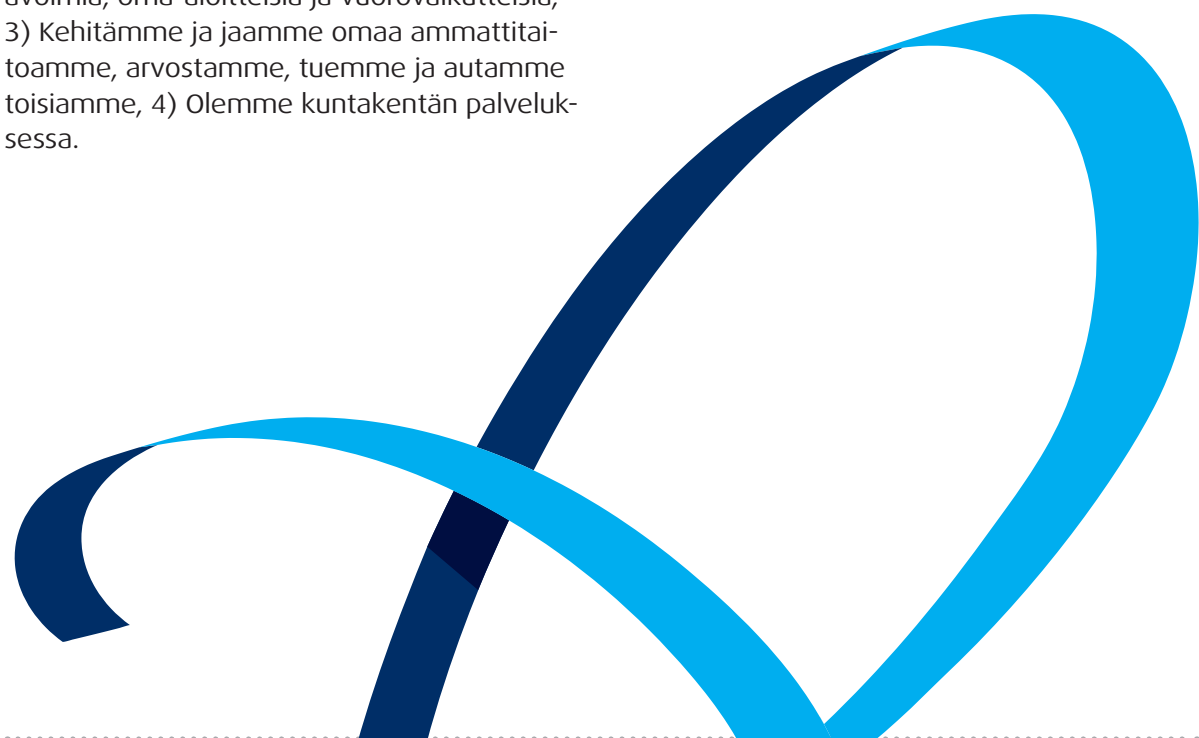
Tavoite 6. Varmistamme koko Kuntaliitto-konsernin kuntalähtöisen ja tuloksellisen toiminnan linjaamalla liiton omistajapolitiikkaa

Strategian toimeenpanoa vahvistava liiton sisäisiä toimintaperiaatteita koskeva kehittämistyö on nyt jalkautusvaiheessa, jolloin tavoitteena on konkretisoida toimenpiteet sisäisiin toimintaperiaatteisiin liittyen. Nämä yhdessä hyväksytyt toimintaperiaatteet ovat: 1) Yhdessä olemme enemmän, 2) Olemme avoimia, oma-aloitteisia ja vuorovaikutteisia, 3) Kehitämme ja jaamme omaa ammattitaitoamme, arvostamme, tuemme ja autamme toisiamme, 4) Olemme kuntakentän palveluksessa.

Kuntaliitossa aloitettiin työ, jossa tavoitteena on verrata liiton toimintaa muiden samantyyppisten organisaatioiden toimintaan, ja haakea tätä kautta parhaita käytäntöjä toiminnan kehittämiseen mm. koskien toimintaa liiton toimintatapoja, organisoitumista ja verkostotoimintaa.

Pohjoismaisten kuntaliittojen kesken on lisätty yhteistyötä, ja myös tämän yhteistyön kautta pyritään hakemaan parhaita käytäntöjä liiton toiminnan kehittämiseksi.

Kuntaliitto-konsernissa aloitettiin omistajapolitiikkaan ja -ohjaukseen liittyvä määrittelytyö. Omistajapolitiikassa määritellään mitä omistetaan ja miksi omistetaan. Omistajaohjauksessa luodaan periaatteet sille, mitä ohjataan ja miten ohjataan. Määriteltäviksi tulevat mm. kuntaliiton yhtiöomistusten tavoitteet, omistamisen perusteet, omistajaohjauksen tavoitteet ja käytännöt, yhtiökohtaiset tavoitelinjaukset ja omistajaohjauksen prosessit Kuntaliitossa.

Kuntaliiton organisaatio ja palvelut

Kuntaliiton toimisto-organisaatio

Kuntaliitto on kaikkien kuntien ja koko kunta-alan yhteinen, kaksikielinen edunvalvonta-, palvelu- ja kehittämisorganisaatio.

Kuntaliitto on asiantuntijaorganisaatio, joka toimii avoimessa ja tiiviissä vuorovaikutuksessa kunta-alan ja muiden strategisten yhteistyökumppanien kanssa ja tarjoaa ajantasaista, luotettavaa ja monipuolista tietoa kunta-asiasta.

Liiton toimisto koostuu eri palvelualueiden yksiköistä, läpileikkaavista toiminnoista ja liiton

strategian mukaisista matriisimaisista painopistealueista.

Kuntaliiton toimitusjohtajana toimi Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma. Toimitusjohtajan varamiehinä toimivat varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen ja varatoimitusjohtaja Kari Nenonen. Ruotsinkielisen toiminnan johtajana toimi Kristina Wikberg.

Liiton johtoryhmään kuului toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajien sekä ruotsinkielisen toiminnan johtajan lisäksi talous- ja hallintojohtaja Timo Leivo sekä viestintäjohtaja Jari Seppälä. Johtoryhmän sihteerinä toimi hallintoassistentti Pirjo Julin.

Kuntaliiton palvelualueet ja niiden vetäjät

Alue- ja elinkeinokehitys	Keijo Sahrman
Kansainväliset suhteet	Heikki Telakivi
Kunnallinen työmarkkinalaitos	Markku Jalonen
Kuntakehitys ja tutkimus	Kaija Majoinen
Kuntatalous	Martti Kallio (1.3.2011 asti, Timo Kietäväinen 1.3.2011 alk. o.t.o)
Lakiasiat	Kari Prättälä 31.8.2010 asti, Arto Sulonen 1.9.2010 alkaen
Opetus ja kulttuuri	Anneli Kangasvieri
Ruotsinkielinen sihteeristö	Kristina Wikberg
Sosiaali ja terveys	Jussi Merikallio
Tietoyhteiskunta	Heikki Lunnas
Viestintä	Jari Seppälä
Yhdyskunta, tekniikka ja ympäristö	Leena Karessuo
Yhteispalvelut	Jyrki Laurinmäki 15.8.2010 asti, Timo Leivo 16.8.2010 alkaen

Kuntaliiton palvelualueilla tehdään niin edunvalvonta-, palvelu- kuin myös kehittämistehtäviä. Päivittäinen lausunto-, sähköposti- ja puhelinneuvonta muodostavat merkittävän osan kuntiin ja kuntayhtymiin kohdistuvista palvelutoiminnasta monilla palvelualueilla, muun muassa lakiasioissa. Kuntaliiton toiminnan viime vuosien volyymia kuvataan joillakin keskeisillä tunnusluvuilla sivulla 36.

Eri palvelualueiden keskeiset toiminnot sisältyvät liiton strategisille painopistealueille, joita selostettiin painopistealueittaisissa toiminnan kuvauksissa.

Kuntaliiton toimisto-organisaation läpileikkaavat toiminnot

Kuntaliiton organisaation läpileikkaavia toimintoja edustavat erityisesti EU- ja kansainvälinen

toiminta, kuntatyönantajatoiminta, ruotsinkielinen toiminta, tietoyhteiskunta, tilastotoiminta tutkimus- ja kehitystoiminta, sekä viestintä. Seuraavat kappaleet sisältävät tiiviit kuvaukset näistä toiminnoista kertomusvuonna 2010.

Viestintä

Kuntaliitto viestii aktiivisesti ja luotettavasti. Asiantuntijapalvelu on päivittäistä viestintää, edunvalvonnassa viestintä on yksi keskeinen väline, ja kehittäminen on entistä enemmän verkostomaista vuorovaikutusta. Viestinnän pääkohderyhmiä ovat kuntien ja kuntayhtymien johto, henkilöstö ja luottamushenkilöt, valtionhallinto ja muut sidosryhmät sekä media.

Viestintää toteuttaa koko liiton organisaatio ja konsernin muut osat omilla rooleillaan. Viestintäyhteistyötä on vuoden 2010 aikana tii-

vistetty erityisesti Kuntaliiton perustoiminnan, ruotsinkielisen sihteeristön, KT-Kuntatyöntajien ja Kuntalehden kesken. Kuntamarkkinat on liiton suurin yhteinen vuosittainen viestintä-, markkinointi- ja koulutustapahtuma.

Vuonna 2010 Kuntaliiton viestinnässä keskeisiä teemoja olivat kuntien taloustilanne, kuntarakenteen ja palvelumuotojen uudistuminen sekä johtaminen ja demokratia. Viestinnässä ovat korostuneet liiton strategisten painopisteiden sisällöt. Tuoretta materiaalia ovat tuottaneet mm. Uusi Kunta 2017 -ohjelma ja Paras-arviointitutkimusohjelma.

Viestinnän välineissä suurin muutos oli konsernin verkkopalvelun uudistaminen. Asteittain on otettu käyttöön yhteinen tekninen alusta, uusittu ilme ja uudet sisällöt sivustoille Kunnat.net, Kommunerna.net, LocalFinland.fi, Kuntatyöntajat.fi, Kuntarekry.fi, Kuntatalo.fi, Kuntatyö.fi sekä eräille hankesivustoille. Kuntaliitto ryhtyi myös käyttämään sosiaalista mediaa.

Liitto tukee myös kuntien viestintää ja markkinointia muun muassa koulutuksella. Kuntien ja alueiden kehittymistä tuettiin edelleen piiriverkoston, kuntamarkkinoinnin SM-kilpailun ja verkostotapaamisten avulla.

Ruotsinkielinen toiminta

Liiton ruotsinkielinen toiminta on organisoitu verkostoksi, jonka ydin on ruotsinkielinen sihteeristö. Toimintaa johtaa ruotsinkielisen toiminnan johtaja. Jokaisessa yksikössä on nimetty 1–3 henkilöä, jotka yhdessä yksikön päällikön kanssa vastaavat yksikön ruotsinkielisestä toiminnasta. Sihteeristö vastaa yhdessä verkoston jäsenten kanssa ruotsinkielisen toiminnan kehittämisestä, tiedottamisesta, Finlands kommuntidningin (Fikt) julkaisemisesta, koulutuksesta ruotsin kielellä sekä kunta-alan ruotsinkielisistä julkaisuista ja lomakkeista. Sihteeristö valmistelee lisäksi asioita ruotsinkieliselle neuvottelukunnalle.

Suomenruotsalainen visio vuodelle 2030 -hanke esiteltiin helmikuussa pidetyssä seminaarissa. Keväällä julkaistiin suomenruotsalaisuutta vuonna 2030 koskeva raportti ja siihen liittyvä näytelmä. Syyskuussa järjestettiin pohjoismaisia kuntauudistuksia käsittelevä seminaari. Fikt julkaisi Pohjoismaita käsittelevän liitteen Kuin kaksi marjaa, jossa vertaillaan pohjoismaisia kuntarakenteita. Odense-Vantaa-kuntasimulaatiossa hahmoteltiin, miltä Vantaan kaupungin organisaatio näyttäisi, jos se olisikin Tanskan Odense.

Liikkeelle 2010 -hanke jatkui. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on tunnistaa ja analysoida niitä esteitä, jotka vaikeuttavat kuntien henkilöstöstrategista työtä. Hankkeet Yksilöllisyys ja rekrytointi sekä Suoraan asiaan – selkeämpää kieltä kunnissa käynnistettiin. Pääkaupunkiseudun ruotsinkielisen sähköisen yhteispalvelun kehittämishanke vietiin päätökseen.

Ruotsinkielinen sihteeristö järjesti 78 koulutustilaisuutta kunta-alan luottamushenkilöille ja henkilöstölle. Ruotsinkielinen sihteeristö lähetti 15 sähköistä kurssiesittelykirjettä noin tuhannelle tilaajalle. Kurssitoiminnan arviointia kehitettiin.

Finlands kommuntidning ilmestyi yhdeksän kertaa. Teemanumeroissa keskityttiin nuoriin ja ympäristökysymyksiin. Uusi asiakashallintajärjestelmä otettiin käyttöön yhteistyössä konsernin muiden lehtien kanssa. Opiskelijatilaajilta saatiin kevään aikana kannustavaa palautetta.

Uudistetun Kommunerna.net -verkkosivuston suunnittelu jatkui. Samassa yhteydessä sihteeristö otti käyttöön Kuntaliiton Eksaitti-extranet-palvelun yhteydenpidossa sidosryhmien kanssa. Asiakashallintajärjestelmää kehitettiin. Kuntamarkkinoilla ruotsinkielinen sihteeristö ja verkosto järjestivät seminaareja ruotsin kielellä. Markkinavierailta oli myös mahdollisuus tavata verkoston jäseniä asiantuntijakahvilassa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Liiton tutkimus- ja kehittämistoiminta (T&K) painottui vuonna 2010 sekä kuntauudistuksen täytäntöönpanoa että uuden kuntamallin kehittämistä edistäviin kehittämistoimenpiteisiin. Toiminnan painopisteenä oli Uusi Kunta 2017 -ohjelmakokonaisuuden tavoitteita edistävät tutkimus- ja kehittämishankkeet, erityisesti uudistuvien kuntien johtamisjärjestelmän toimivuuden kehittäminen. Lisäksi T&K-toiminnassa painottuivat kuntien toiminnan vertailuihin ja arviointiin, tuottavuuden parantamiseen, kestävään kehitykseen sekä kuntalaisten hyvinvointia edistäviin palveluratkaisuihin liittyvät kehittämistoimet.

Toimintavuonna käynnissä olevat hankkeet olivat luonteeltaan entistä enemmän yhteistyöhankkeita. Laaja-alaisen yhteistyön avulla Kuntaliitto pystyy vastaamaan edunvalvonnan, kehittämisen ja palvelutuotannon haasteisiin sekä rakentamaan entistä vaikuttavampia

kehittämiskokonaisuuksia erilaisten kuntien tarpeisiin.

Toimintakertomusvuonna oli käynnissä yhteensä 51 tutkimus- ja kehittämishanketta, joissa liitto toimi toteuttajan, rahoittajan ja/tai yhteistyökumppanin roolissa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta tuotti tuloksena mm. uutta tietoa ja innovatiivisia toimintamalleja, verkosto-osaamista ja -kumppanuuksia sekä monipuolisia tuotteita kuntakehittämisen tueksi.

Kuntaliiton T&K-toiminnan nettobudjetti vuonna 2010 oli 700 000 euroa eli 3,4 % liiton kokonaisbudjetista varsinaisen toiminnan osalta. Ulkopuolista rahoitusta T&K-hankkeille saatiin toimintavuonna kaikkiaan vajaat 1,2 miljoonaa euroa.

T&K-toiminnan tunnuslukuja

	2010	2009	2008	2007
Käynnissä olevien T&K-hankkeiden lkm	51	44	40	50
Kuntaliiton T&K-budjetti, €	700 000	620 000	800 000	700 000
Ulkopuolinen T&K-rahoitus, €	1 116 000	952 000	502 000	190 500
T&K-budjetin osuus Kuntaliiton budjetista, %	3,4 %	3,1 %	4,3 %	3,9 %

Tilastotoiminta

Kuntaliiton tilastopalvelun tavoitteena on tarjota kuntajohtamisen tueksi vertailukelpoista tietoa kuntien taloudesta, toiminnasta ja kuntien poliittisesta järjestelmästä kuten luottamushenkilöistä ja toimielimistä.

Kuntaliiton tilastotoiminnan kehittämistyö painottui vuonna 2010 verkkopalveluyhteistyön kartoittamiseen Tilastokeskuksen kanssa. Työn tuloksia on odotettavissa vuoden 2011 kulussa. Suunnitteilla on alkuvaiheessa verkkopalveluumme aluetalouden ja -kehityksen kuvaajia, joista suurin osa kunnittaisia aikasarjoja.

Aikasarjojen päivitys tapahtuisi automaattisesti Tilastokeskuksen tietokannasta. Toteutuessaan tämä nykyaikaistaisi tilastotutkijan työprosesseja. Aluetalouden indikaattoreiden tuottamisen jatkamisesta päästiin sopimukseen Tilastokeskuksen, valtiovarainministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Vuonna 2010 kuntatilastoinnin kehittämiseksi käynnistyi laaja valtiovarainministeriön johtama valmistelu ja nimitettiin kaksi työryhmää: kuntatilastoinnin kehittämistyöryhmä ja tilastolakia uudistava työryhmä. Kuntaliiton asiantuntijat osallistuvat näiden työryhmien

työskentelyyn.

Tilastoryhmä hankki Tilastokeskuksesta ruututietokanta-aineiston ja järjesti Kuntaliitossa sen käyttöönottokoulutusta. Ruututietokanta sisältää koordinaattipohjaisia tilastoaineistoja ja karttaruutuihin laskettuina ja mahdollistaa näin ollen tarkastelun tilastomuuttujilla kunnan sisällä tai esimerkiksi kuntien raja-alueilla. Koordinaattipohjaisia tietoja ja karttakuvauksia hyödynnettiin eri hankkeissa kuten yleissivistävän koulutuksen vertailutiedon kehittämishankkeessa ja Uusi Kunta 2017 -kehittämistyössä.

Kuntaliiton tilastopalvelua koordinoi liiton tilastoryhmä. Vastuu oman alansa tilastoista on kullakin yksiköllä.

Tietoyhteiskunta

Kuntaliitto oli perustajaosakkaana mukana käynnistämässä Sitran kuntaohjelmassa kehitettyä kuntien tietohallinnon palvelukeskusta. Osakkuudella pyrittiin tehostamaan asiantuntijaresurssien käyttöä ja luomaan liitolle roolia toimia kehittämishankkeissa siltana yhtiön omistajien ja ei-omistajien välillä. valtiovarainministeriön vetämänä valmisteltiin myös julkisen hallinnon yhteisten IT-palvelujen tarjoamiseen keskittyvän palvelukeskuksen perustamista, mutta hanke päätettiin jättää toistaiseksi lepäämään.

Julkisen hallinnon yhteisistä asioista merkittävintä oli tietohallintolain valmistelu. Hallituksen esitys nostaa kuntien ja valtion yhteiselimenä toimivan Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan roolia; valtiovarainministeriö voi asetuksella päättää neuvottelukunnan hyväksymän suosituksen pakollisuudesta. Lisäksi lakiesitykseen sisältyy julkisen hallinnon yhteisen tietohallinnon suunnittelumenetelmän käyttöönotto. Kuntaliiton vetämässä hankkeessa ryhdyttiin selvittämään menetel-

män vaihtoehtoja alueellisissa ja paikallisissa terveydenhuollon toteutuksissa.

Kuntaliitto osallistui valtiovarainministeriön vetämään Yhteispalvelun laajentamishankkeeseen, joka päättyi keväällä 2010. Hankkeessa kehitettiin yhteispalvelun peruskonseptia, liikkuvien palvelujen yrittäjä-pohjaista mallia sekä selvitettiin ja testattiin etäpalvelun hyödyntämistä. Lisäksi valmisteltiin kansalaisen yleisneuvontaan keskittyvän puhelinpalvelun perustamista. Kaikki nämä olivat varatoimintajohtaja Timo Kietäväisen vuonna 2008 selvitysmiehenä tekemien ehdotusten konkreettisia.

Kuntien sähköinen rekrytointijärjestelmä valmistui syksyllä. Kuntaorganisaatiot voivat ottaa palvelun kilpailuttamatta ja ilman investointikustannuksia. Palvelua ylläpitämään perustettiin liiton kokonaan omistama yhtiö KL-Kuntarekry Oy.

Lisäksi liitto esitti, että kaikki ne kunnat ja kuntayhtymät, joilla on jo valmius vastaanottaa verkkolaskuja, luopuisivat paperilaskujen vastaanotosta vuoden 2011 aikana. Ostolaskujen osalta tästä on arvioitu saatavaksi vähintään 150 miljoonan euron säästö.

Työnantajatoiminta

Vuosi 2010 oli keskitetyn kunnallisen työnantajaedunvalvonnan 40. toimintavuosi. Vuosi alkoi neuvotteluilla uusista virka- ja työehtosopimuksista vuosiksi 2010–2011. Sopimukset allekirjoitettiin 15.2.2010.

Kesäkuussa saatiin valtakunnansovittelijan ratkaisut Tehy ry:tä ja näyttelijöitä koskeviin työehtosopimusriitoihin. Erillisneuvotteluja uuden pääsopimuksen solmimiseksi jatkettiin. KT:n ja kunta-alan pääsopijajärjestöjen väliset palkkaus- ja työaikajärjestelmien kehittämistyöryhmät sekä muut sopimusaloittaiset ja työelämätyöryhmät aloittivat työskentelynsä.

Kolmikantayhteistyössä Kunnallinen työmarkkinalaitos vaikutti muun muassa tuottavuuden parantamista koskevaan valmisteluun sekä työläisäädännön, työvoimapolitiikan ja työterveyshuollon kehittämiseen. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, tulokellisuuden ja työssä jatkamisen edistäminen painottuivat edunvalvontatavoitteina.

Tiivistettiin yhteistyötä Palvelulaitosten työnantajajhdistys ry:n (PTY) kanssa.

Vakinaistettiin Kuntatyö-hankkeen pohjalta yhteistyö KT:n, Kuntaliiton ja Kevan kanssa. KuntaRekryn toiminta alkoi 1.9.2010.

Loppuvuodesta aloitettiin KT:n strategian päivittäminen toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Tarkastelussa merkittävimpinä kohteina olivat kuntatalouden kehittyminen, uudet palvelurakenteet, työmarkkinatoiminnassa tapahtuneet muutokset sekä työvoiman saatavuus ja osaaminen. Joulukuussa otettiin käyttöön juhluvuoden kunniaksi toimintaa paremmin kuvaava nimi KT Kuntatyönantajat, uusi graafinen ilme sekä uudet nettisivut.

KT oli aktiivisesti mukana EU-tasolla käydyssä sekä työmarkkinakeskusjärjestöjen välisessä sektorit kattavassa ja toimialakohtaisessa sosiaalisessa vuoropuhelussa, joissa vaikutettiin komission työelämäasioita koskevaan valmisteluun ja pyrittiin mm. edistämään johtamistoimintojen kehittämistä.

EU- ja kansainvälinen toiminta

Kuntaliitto osallistui Euroopan kuntaliittojen kattojärjestön CEMR:in, maailman kuntaliiton UCLG:n sekä Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin toimintaan.

Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

Kuntaliitto osallistui aktiivisesti CEMR:in toimintaan. Liiton eri substanssialojen asiantuntijat osallistuivat CEMR:in valiokuntien työhön. Kuntaliiton hallituksen neljä jäsentä osallistui CEMR:in poliittisten päätöksentekuelinten työhön. Vuonna 2010 päättyi Suomen vuoro edustaa Pohjoismaita CEMR:in hallituksessa. CEMR:in varapresidenttinä toimi Markku Andersson. Järjestön uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Stuttgartin kaupunginjohtaja Wolfgang Schuster.

Järjestö juhlii 60-vuotista taivaltaan vuonna 2011.

United Cities and Local Governments (UCLG)

Kuntaliitto oli edustettuna marraskuussa Meksikossa järjestetyssä järjestön maailmankongressissa. Siellä valittiin järjestön uudeksi puheenjohtajaksi Istanbulin kaupunginjohtaja Kadir Topbas. UCLG:n valtuuston jäsen Markku Andersson valittiin järjestön hallitukseen.

Myös järjestön pääsihteeri vaihtuu ja uusi valitaan keväällä 2011.

Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressi

Kuntaliitto avusti Suomen valtuuskuntaa sen jäsenten laatimissa raporteissa ja osallistumisessa Kongressin toimintaan. Kongressin hallitukseen valittiin kaksivuotiskaudeksi Helena Pihlajasaari. Kongressin valiokuntajärjestelmä rakennettiin uuteen uskoon.

Liitto on tehnyt yhteistyötä valtiovarainministeriön kanssa neuvoston jäsenmaiden kuntaministerien jatkaessa työtä kunnallis- ja aluehallintoasiain kehittämiseksi. Neuvosto käynnisti myös Suomen kunnallis- ja aluehallinnon tilaa koskevan monitoroinnin, jossa liitto toimi Euroopan parlamentin esittelijöiden, 'raportööri' tukena. Raportti esitellään kongressille lokakuussa 2011.

Kuntaliiton Pohjoisen ja etelän kuntien yhteistyöohjelma

Kuntaliitto jatkaa yhdeksättä vuotta koordinoitua ulkoasiainministeriön rahoittamassa ohjelmassa, jossa on vuosille 2011–2013 myönnetty kaikkiaan seitsemän miljoonaa euroa suomalaisten kuntien ja Afrikan kuntien yhteistyöhön. Vuonna 2010 liitto myönsi 1,4 miljoonaa euroa ministeriön rahoitusta kuntien yhteistyöhön. Suomesta ohjelmassa on mukana 17 kuntaa tai kuntayhtymää. Uutena elementtinä aloitetaan kahden Afrikan kuntaliiton kehittäminen vuonna 2011.

Kuntaliitto on ollut mukana Euroopan unionin Twinning-ohjelman rahoittaman eurooppalaisen verkottumishankkeen (NTT+) toteuttamisessa. Hankkeessa on mukana 10–15 suomalaisen kunnan asiantuntijaa eri aloilta: nuorisotoimi, maahanmuutto, energiakysymykset. Hankkeen kansallinen koulutusseminaari pidettiin toukokuussa Gustavelundissa.

Kuntaliiton toimintaa kuvaavia tunnuslukuja vuosilta 2010, 2009 ja 2008

Tunnuslukuja	2010	2009	2008
Kuntaliiton henkilöstö, lkm keskimäärin	300	300	295
• josta määräaikaista keskimäärin	40	34	32
Kuntaliiton yleiskirjeet	25	33	71
Kuntaliiton lausunnot (sis. maksulliset lausunnot kunnille ym.)	3 554	3 363	3 136
• kannanotot viranomaisten lausuntopyyntöihin	..	59	45
Liiton asiantuntijoiden kuulemiset yhteensä	170	165	122
• eduskunnassa	132	138	99
• ministeriöissä	30	24	19
Liiton edustukset (edustajan tai jäsenen nimeämiset) yhteensä	196	145	150
• ministeriöiden työryhmät tms.	147	102	97
• muut edustukset	49	43	53
Lähetetyt kyselyt	13	25	26
Käynnissä olevat T&K-hankkeet	51	44	40
Ulkomaisten delegaatioiden vierailut Kuntaliitossa	24	25	22
• joista Pohjoinen-etelä-hankkeen vierailut	16	7	10
Vierailijaryhmien määrä Kuntaliiton Brysselin konttorissa	25	35	..
EU-tiedotteet	40	..	..
Liiton yhteistyöverkostojen lkm (pysyvät, pitkäaikaisemmat), arvio	100	100	..
Kuntaliiton mediatiedotteet (ml. KT:n tiedotteet)	142	154	135
Viestinnän yleisarvosana Taloustutkimuksen toimittajakyselyssä	8,18	8,12	8,09
KL:n sijoitus Taloustutkimuksen toimittajakyselyssä; etujärjestöt (N = 19)	1.	1.	1.
KL:n sijoitus Taloustutkimuksen toimittajakyselyssä; kaikki organisaatiot.			
N(-09) = 237, N(-08) = 227 ja N(-07) = 223	4.	6.	4.
Kunnat.netin & kommunerna.netin käyntien lkm; paras kuukausi	194 395	179 399	217 206
Kunnat.netin & kommunerna.netin kävijöiden lkm; paras kuukausi	136 799	122 817	152 174
Sähköisten uutiskirjeiden lkm (lähetetyt)	121	152	154
Sähköisten uutiskirjeiden tilaajamäärä (vuoden lopussa)	65 763	61 750	49 564
Kuntamarkkinoiden osallistujamäärät	6 600	6 500	7 000
Maakuntatilaisuuksien osallistujamäärät	1 300	1 396	noin 1 000
Painetut ja verkossa ilmestyneet julkaisut yht. (kirjat, tutkimukset, verkkojulkaisut ja ns. kevytjulkaisut) (sis. myös KT:n julkaisut)	98 (KT: 16)	113 (KT: 16)	..
Julkaisutuotteiden myyntimäärät yht. (ml. ruotsinkieliset lomakkeet)	150 059	109 866	122 939
Julkaisutuotteiden myyntimäärät yhteensä (ilman ruotsinkielisiä lomakkeita)	92 222	39 039	44 979
• josta Kuntaliiton julkaisutuotteiden myyntimäärä	10 581	23 551	17 291
• josta KT:n julkaisutuotteiden myyntimäärä	81 641	15 488	27 688
Kuntalehti; ilmestymiskerrat	18	18	20
• keskimääräinen painosmäärä	16 100	18 000	19 100
Kuntatyönantaja; ilmestymiskerrat	6	6	6
• keskimääräinen painosmäärä	7 000	7 000	7 000
Finlands Kommuntidning; ilmestymiskerrat	9	9	9
• keskimääräinen painosmäärä	2 700	2 800	2 800
Kuntatekniikka; ilmestymiskerrat	8	8	8
• keskimääräinen painosmäärä	5 000	5 000	5 000
Kuntatalon vaihteeseen tulleet Kuntaliiton puhelut	184 011	232 131	276 727
Kuntatalosta ulos lähetetyt työasemien sähköpostiviestit	418 536	411 843	398 470
Videoneuvottelut	157	80	40
Ekstranetti (Eksaitti) yhteistyöympäristö (31.12.)			
• ryhmätyötilat, lkm	680	495	130
• käyttäjät, lkm (arvio)	6 300	4 100	2 200

Kuntaliiton päätöksenteko

Suomen Kuntaliiton ylin päättävä elin on Kuntapäivät. Kuntaliiton toimintaa ohjaavat valtuusto ja hallitus. Hallituksen apuna työskentelee työvaliokunta ja neljä neuvottelukuntaa. Työmarkkina-asioissa ylintä päätösvaltaa käyttää Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunta.

Suomen Kuntaliiton luottamuselimet:

Kuntapäivät

- kokoontuu joka neljäs vuosi

Valtuusto

- 101 jäsentä ja 101 henkilökohtaista varajäsentä

Hallitus

- 15 jäsentä ja 15 varajäsentä
- valtuuston puheenjohtajistolla läsnäolo ja puheoikeus

KT:n valtuuskunta

- 11 jäsentä ja 11 varajäsentä
- VM nimeää Kuntaliiton ehdotuksesta
- oma laki (254/1993)

Neuvottelukunnat

- oma toimisääntö: 15 jäsentä ja 15 varajäsentä
- Pienten kuntien neuvottelukunta
- Ruotsinkielinen neuvottelukunta (Svenska delegationen)
- Opetus- ja kulttuuriasian neuvottelukunta
- Sosiaali- ja terveysasiain neuvottelukunta

Maakunnan liittojen puheenjohtajakokous

- Kuntaliiton säännöt 19 a §
- Kuntaliiton hallitus kutsuu

Kuntapäivät

Kuntapäivät kokoontuu joka neljäs vuosi kunnallisvaalien jälkeisenä vuonna. Kuntapäivät on valtakunnallisesti merkittävä kuntatoimijoiden tapaaminen.

Kuntapäivien keskeisenä tehtävänä on käsitellä hallituksen kertomus liiton toiminnasta kuntapäivien väliseltä ajalta ja valita valtuusto nelivuotiseksi toimikaudeksi. Kunnat valitsevat edustajat kuntapäiville kuntien asukasluvun mukaisessa suhteessa kuntakokoryhmittäisen kiintiöinnin perusteella.

Valtuusto

Kuntapäivillä valitun 101-jäsenisen valtuuston keskeisiä tehtäviä on liiton hallituksen ja tilintarkastajan valinta sekä liiton toimintasuunnitelman, talousarvion ja jäsenmaksun suuruuden vahvistaminen. Valtuusto käsittelee hallituksen kertomuksen liiton toiminnasta ja vahvistaa liiton tilinpäätöksen. Valtuusto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa vuoden 2009 vuosikertomuksen ja tilinpäätöksen. Syyskokouksessaan valtuusto hyväksyi talousarvion vuodelle 2011 ja Kuntaliiton strategian tarkistuksen vuodelle 2011.

Valtuuston puheenjohtajana on maakuntaneuvos Pekka Nousiainen (Kesk.) Punkaharjulta. Ensimmäinen varapuheenjohtaja on LT Hanna Tainio (SDP) Tampereelta ja toinen varapuheenjohtaja on kaupunginjohtaja Aleksi Randell (Kok.) Turusta.

Eri puolueiden edustus Kuntaliiton valtuustossa:

Puolue	Paikat
Kokoomus	24
SDP	22
Keskusta	21
Vihreät	9
Vasemmistoliitto	9
RKP	5
Perussuomalaiset	5
Kristillisdemokraatit	4
Sitoutumattomat	1
Ahvenanmaa	1
Yhteensä	101

Valtuustossa on 50 naista ja 51 miestä. Luettelo valtuuston jäsenistä on sivuilla 39–41.

Hallitus

Hallitus edustaa Kuntaliittoa ja huolehtii liiton hallinnosta ja taloudesta. Hallituksessa on 15 jäsentä ja 15 varajäsentä, jotka myös osallistuvat hallituksen työskentelyyn.

Hallituksen puheenjohtajana on kansanedustaja Rakel Hiltunen (SDP) Helsingistä, ensimmäisenä varapuheenjohtajana Markku Andersson (Kok.) Jyväskylästä ja toisena varapuheenjohtajana kansanedustaja Lasse Hautala (Kesk.) Kauhajoelta.

Hallituksen työskentelyyn tulevien asioiden valmistelussa osallistuu kuusijäseninen työvaliokunta.

Eri puolueiden edustus Kuntaliiton hallituksessa:

Puolue	Paikat
Kokoomus	4
SDP	4
Keskusta	4
Vihreät	1
Vasemmistoliitto	1
Perussuomalaiset	1
Yhteensä	15

Hallituksen varsinaista jäsenistä on naisia 6 ja miehiä 9. Varajäsenistä 9 on naisia ja 6 miehiä.

Luettelo hallituksen jäsenistä on sivulla 39.

Neuvottelukunnat

Hallituksen apuna erityisesti asiantuntijatehtäviä varten ovat toimineet opetus- ja kulttuuriasiain, pienten kuntien, ruotsinkielinen sekä sosiaali- ja terveysasiain neuvottelukunnat. Yhteistoiminta maakuntien liittojen kanssa on järjestetty maakuntien liittojen puheenjohtajien kokouksilla. Neuvottelukunnat antavat hallitukselle ja valtuustolle omat toimintakertomuksensa. Luettelo neuvottelukuntien jäsenistä on sivuilla 42–44.

Kunnallisen työmarkkina-laitoksen valtuuskunta

Työmarkkina-asioissa ylintä päätösvaltaa käyttää Kunnallisen työmarkkinlaitoksen valtuuskunta. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimikauden 2009–2013 on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin toimitusjohtaja Aki Lindén (SDP) Turusta sekä varapuheenjohtajina kunnanjohtaja Pekka Toivonen (Kesk.) Kangasniemeltä ja kehitysjohtaja Minna Karhunen (Kok.) Järvenpäästä. Luettelo KT:n valtuuskunnan jäsenistä on sivulla 44.

Luottamuselimet 2010

Hallituksen jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Hiltunen Rakel, Helsinki, puh.joht. (1.1.2010-)	SDP
Andersson Markku, Jyväskylä, I vpj. (1.1.2010-)	Kok.
Hautala Lasse, Kauhajoki, II vpj.	Kesk.
Feldt-Ranta Maarit, Raasepori	SDP
Korhonen Ari, Turku	SDP
Korhonen Martti, Oulu	Vas.
Lehtipuu Otto, Helsinki	Vihr.
Myllylä Raili, Kalajoki	Kesk.
Mäkelä Toivo, Kaustinen	PerusS
Raatikainen Kaisa, Keitele	Kesk.
Rautio Sari, Hämeenlinna	Kok.
Ravi Pekka, Joensuu	Kok.
Ruotsalainen Martti, Simo	Kesk.
Salmi Kari, Lahti	SDP
Tujunen Taru, Porvoo	Kok.

Varajäsenet

Kurvinen Esko, Oulu	Kok.
Lamminmäki Ari, Parkano	Kesk.
Lankinen Sari, Kouvola	Kesk.
Lehtonen Harri, Eura	SDP
Malmiharju Tapio, Artjärvi	Kesk.
Mickelsson Annukka, Helsinki	Kok.
Minkkinen Jaana, Joensuu	Kesk.
Mäkinen Tapani, Vantaa	Kok.
Mäkipää Lea, Kihniö	PerusS
Paajanen Juhani, Vantaa	SDP
Paatero Sirpa, Kotka	SDP
Pohjola Tuija, Oulu	SDP
Raassina Sari, Kuopio	Kok.
Sarlund Katri, Turku	Vihr.
Vikstedt Tea, Helsinki	Vas.

Hallituksen työvaliokunnan jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Hiltunen Rakel, Helsinki, puh.joht. (1.1.2010-)
Andersson Markku, Jyväskylä, I vpj. (1.1.2010-)
Hautala Lasse, Kauhajoki, II vpj.
Korhonen Martti, Oulu
Lehtipuu Otto, Helsinki
Mäkelä Toivo, Kaustinen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Korhonen Ari, Turku	SDP
Rautio Sari, Hämeenlinna	Kok.
Ruotsalainen Martti, Simo	Kesk.
Vikstedt Tea, Helsinki	Vas.
Sarlund Katri, Turku	Vihr.
Mäkipää Lea, Kihniö	PerusS

Valtuuston jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Almqvist Fredrik, Espoo
Ammond Jukka, Jyväskylä
Anttila Maija, Helsinki
Autto Heikki, Rovaniemi
Berg Finn, Kauniainen
Eestilä Markku, Iisalmi
Eskelinen Seppo, Joensuu
Essayah Sari, Paimio
Frantz Hans, Vaasa
Grankulla Sven, Luoto

Henkilökohtaiset varajäsenet

Jungner Maria, Espoo	SDP
Komppa Marja, Jyväskylä	Vihr.
Bergholm Jorma, Helsinki	SDP
Airaksinen Maarit, Rovaniemi	Kok.
Haglund Carl, Espoo	RKP
Kytölä Reijo, Suonenjoki	Kok.
Heinonen Eila, Joensuu	SDP
Jurvansuu Hannah, Hamina	KD
Storbacka Folke, Maalahti	RKP
Kietäväinen Olavi, Puumala	KD

Griinari Leena, Kotka	Holopainen Mari, Helsinki	Vihr.
Haapaniemi Timo, Kirkkonummi	Marjamaa Helinä, Kokkola	Kok.
Hakola Juha, Helsinki	Valve Tuomo, Helsinki	Kok.
Harju Markku, Kemijärvi	Väisänen Asta, Ylitornio	SDP
Hatanpää Mikko, Pori	Jaakola Birgit P., Kiikoinen	Kesk.
Hellsberg Raija, Ulvila	Sandberg Juha, Pori	Vas.
Hertell Sirpa, Espoo	Vaarala Erja, Lohja	Vihr.
Hilden Matias, Pälkäne	Saarinen Johanna, Virrat	Kesk.
Holmberg Niklas, Aura	Portaala Mari, Marttila	Kesk.
Huittinen Ulla, Salo	Uusitalo Ilkka, Salo	Kesk.
Häkkänen Markku, Mäntyharju	Viitala Tuija, Outokumpu	Kok.
Iltonen Maija, Salo	Maaskola Mika, Turku	SDP
Ittonen Jarmo, Pietarsaari	Lehto Taina Inkeri, Vaasa	Vas.
Jarva Marisanna, Paltamo	Kemppainen Tapani, Hyrynsalmi	Kesk.
Joenpalo Ilkka, Forssa	Iivonen-Pekesen Susanna, Lahti	SDP
Jokinen Samuli, Ulvila	Pihlainen Pirjo, Pori	SDP
Jukkara Sirpa, Savitaipale	Lonka Taina, Rautjärvi	Kesk.
Juntunen Hannu, Kajaani	Kuutti Päivi, Kajaani	Kok.
Järvenpää Heikki, Lappeenranta	Lind Tuula, Lappeenranta	Kok.
Kaikkonen Vesa, Kajaani	Ollanketo Tarja, Raahe	Vas.
Kaistinen Kari, Riihimäki	Ranta-Porkka Raija, Janakkala	SDP
Kemppainen Marja-Leena, Oulu	Aalto Päivi, Järvenpää	KD
Keränen Pertti, Tervola	Mononen Esko, Outokumpu	Vas.
Kinnunen Tarja, Utajärvi	Arola Vesa-Pekka, Pyhäjoki	Kesk.
Kirjavainen Marika, Kotka	Holmberg Kaj, Kotka	Kok.
Kokko Annika, Hyvinkää	Rantanen Tero, Järvenpää	Kok.
Kolimaa Maire, Mikkeli	Lehti Pasi, Salo	Vihr.
Korhonen Seija, Mikkeli	Partio Ismo, Mäntyharju	Kesk.
Korpimäki Marja-Leena, Kauhava	Matintupa Jukka-Pekka, Alajärvi	SDP
Koskinen Riitta, Tampere	Seppälä Miiikka, Tampere	Kok.
Kouvo Kajsa, Kokkola	Näs Greta, Uusikaarlepyy	RKP
Kuusikko Erkki, Isokyrö	Hellén Ulla, Pietarsaari	SDP
Kärkkäinen Tarja, Tuusula	Nygrén Tuire, Ilomantsi	Sit.
Lankia Eero, Kirkkonummi	Nurme Marja, Porvoo	Kesk.
Lasarov Kiira, Raisio	Yrttiaho Johannes, Turku	Vas.
Leppänen Johannes, Kannonkoski	Koskenranta Jari, Petäjävesi	Kesk.
Liljeström Christel, Sipoo	Meriheinä Therese, Loviisa	RKP
Lähteenaro Heta, Tuusula	Siukola Jaana, Järvenpää	PerusS
Maattola Helena, Hollola	Ryynänen Aimo, Orimattila	Kok.
Malinen Jouko, Helsinki	Autti Lilli, Helsinki	SDP
Marva Hanna, Rauma	Knuutila Anttivesa, Pori	Kok.
Mikkonen Krista, Joensuu	Lähde Leo, Nokia	Vihr.
Minkkinen Mirja, Konnevesi	Yksjärvi Kari, Jyväskylä	Vas.
Mäkelä Jukka, Kangasala	Martikkala Esa, Nokia	Kok.
Männistö Asko, Ylivieska	Simonen Pekka, Kiiminki	Kok.
Niemi Marika, Espoo	Viljakainen Paula, Espoo	Kok.

Niinistö Jussi, Nurmijärvi	Valpas Antti, Helsinki	PerusS
Niinistö Sari, Lahti	Rostedt Juha, Lahti	Kok.
Nousiainen Pekka, Punkaharju	Lappalainen Esa, Rantasalmi	Kesk.
Nurmo Mikko, Valkeakoski	Elovaara Tiina, Tampere	PerusS
Ojanen Petri, Janakkala	Sieppi Päivi, Hämeenlinna	Vihr.
Ojapalo Taina, Riihimäki	Kotioja-Partanen Marjo, Forssa	Kok.
Oravalahti-Pehkonen Lea, Lieksa	Kankkunen Jukka, Kitee	Kesk.
Pasanen-Harju Virve, Savonlinna	Törrönen Eino, Pieksämäki	SDP
Peltokorpi Terhi, Helsinki	Kolbe Laura, Helsinki	Kesk.
Peltomaa Iiris, Pyhäranta	Ylhäinen Taito, Masku	PerusS
Pesä Perttu, Tampere	Merikoski Riku, Pirkkala	Vihr.
Pihlaja Tapio, Kauhajoki	Mäntylä Anu, Teuva	PerusS
Pirilä-Porvali Terhi, Ilmajoki	Antila Matti, Lapua	Kok.
Pokki Pertti, Laitila	Vihavainen Kristiina, Lieto	SDP
Punna Seppo, Utsjoki	Mäkitalo Arja, Sodankylä	Kesk.
Puurunen Kirsti, Iisalmi	Mäkinen Suvi, Forssa	Vas.
Pylväs Juha, Ylivieska	Parviainen Ulla, Kuusamo	Kesk.
Rajajärvi Anu, Vihti	Liimatainen Markku, Kerava	SDP
Randell Aleks, Turku	Arve Minna, Turku	Kok.
Rissanen Helena, Pirkkala	Tarvainen Harri, Virrat	SDP
Räty Laura, Helsinki	Kylä-Harakka Paula, Helsinki	Kok.
Salenius Pentti, Luumäki	Wilén-Jäppinen Tiina, Imatra	SDP
Sankelo Janne, Vaasa	Ristilä Raimo, Seinäjoki	Kok.
Savola Kristo, Kirkkonummi	Nieminen Eeva-Liisa, Tuusula	Vihr.
Selin Pirkko, Jyväskylä	Nissinen Eino, Jyväskylä	Kesk.
Silvan Timo, Hausjärvi	Nissilä Minna, Tammela	Kesk.
Sipiläinen Kirke, Kouvola	Järvinen Hannele, Hamina	Kok.
Sjölund Folke, Maarianhamina	Beijar Christian, Maarianhamina	Åland
Sokka Irja, Kuopio	Hentunen Mika, Varkaus	SDP
Suomi Kimmo, Jyväskylä	Kalmari Leena, Laukaa	SDP
Suonpää Irma, Rauma	Vuorenmaa Marko, Kankaanpää	SDP
Tainio Hanna, Tampere	Aleksovski Atanas, Tampere	SDP
Tenhunen Jouko, Kiuruvesi	Korpihalla Riitta, Iisalmi	Kesk.
Torniainen Ari, Lappeenranta	Kekki Anni, Lappeenranta	Kesk.
Tossavainen Lauri, Kiuruvesi	Aalto Pirkka, Kemijärvi	KD
Tuikka Minna, Äänekoski	Pihlainen Jouko, Keuruu	Vihr.
Tuppurainen Tytti, Oulu	Keränen Heikki, Oulu	SDP
Turtiainen Pertti, Kangasala	Veijola Mervi, Nokia	Vas.
Urpilainen Leo, Kinnula	Kyllönen Mari, Jyväskylä	Kok.
Vainionpää Jukka, Isojoki	Ammesmäki Anita, Vimpeli	Kesk.
Vainionpää-Tahvanainen Jaana, Pietarsaari	Hankaniemi Tapani, Kokkola	Kesk.
Viljakainen Hannele, Kouvola	Harjumaaskola Jarkko, Hamina	SDP
Virolainen Anne-Mari, Lieto	Ketola Anne, Pöytyä	Kok.
Väätäinen Eero, Vantaa	Sääski Pia, Askola	Vas.
Wideroos Ulla-Maj, Närpiö	Mangus Carl-Gustav, Kaskinen	RKP

Neuvottelukunnat

Pienten kuntien neuvottelukunta

Varsinaiset jäsenet

Pärkkä-Hietala Leena-Kaisa, Vaala, puh.joht.
 Leskinen Merja, Rääkkylä, varapuh.joht.
 Ahonen Matti, Rautavaara
 Ahvenniemi Eero, Lappajärvi
 Heikkilä Jonna, Nakkila
 Heir Kjell, Vöyri-Maksamaa
 Hiltula Ari, Simo
 Huumarkangas Jouko, Kyyjärvi
 Karkkonen Veijo, Karttula
 Kekäläinen Sari, Kaavi
 Liimatainen Mervi, Pyhtää
 Olkkonen Kirsi, Ristiina
 Raita-aho Voitto, Karvia
 Toikkanen Jorma, Pihtipudas
 Veiskola Liisa, Veteli

Henkilökohtaiset varajäsenet

Uusi-Kouvo Outi, Punkalaidun	Kesk.
Oikarinen Hannu, Pelkosenniemi	Vas.
Ollila Petri, Kärkölä	Kesk.
Lehtonen Markku, Karjalohja	Kesk.
Tolonen Kaisa, Ristijärvi	Kok.
Backgren Ann-Sofi, Korsnäs	RKP
Pukkinen Jaakko, Isokyrö	Kok.
Laine Mauri, Rusko	Kesk.
Berg Ari, Parikkala	Kesk.
Luoma Heli, Ruukki	SDP
Niiranen Kari, Parikkala	Kok.
Husu Reetta, Virolahti	Kesk.
Gustafsson Soile, Inkoo	SDP
Sarja Tauno, Kaskinen	SDP
Seppänen Eila, Posio	Kesk.

Ruotsinkielinen neuvottelukunta

Varsinaiset jäsenet

Öhman Folke, Länsi-Turunmaa, puh.joht.
 Eklöv Gudrun, Pedersöre, varapuh.joht.
 Antas Camilla, Loviisa
 Gestrin Christina, Espoo
 Grindgårds Ulf, Kristiinankaupunki
 Heikkilä Jonas, Turku,
 Henriksson Anna-Maja, Pietarsaari
 Kapténs Gun, Luoto
 Nylander Mikaela, Porvoo,
 Perjus Mikael, Kristiinankaupunki
 Slotte Roger, Jomala
 Tornberg Helena, Liminka
 Torvalds Nils, Helsinki
 Tuominen Kurt, Kemiönsaari
 Wessberg Nina, Raasepori

Henkilökohtaiset varajäsenet

Heinonen Barbara, Länsi-Turunmaa	RKP
Bogren Christer, Maalahti	SDP
Ilola Siv, Salo	Kok.
Karlsson Patrik, Vantaa	RKP
Blomstedt Åsa, Kristiinankaupunki	RKP
Piiparinen Niklas, Helsinki	Vihr.
Granlund Gun, Vöyri-Maksamaa	RKP
Thomasfolk Per, Mustasaari	RKP
Henriksson Linnea, Raasepori	RKP
Holst Jan, Espoo	Kok.
Rönnlöf Björn, Sottunga	Ahvenanmaa
Tjeder Ole, Pyhtää	Kesk.
Wrede Georg Henrik, Helsinki	RKP
Lodenius Laura, Helsinki	Vas.
Lehtivaara Jari, Kemiönsaari	SDP

Opetus- ja kulttuuriasiain neuvottelukunta

Varsinaiset jäsenet

Rasi Jarmo, Loimaa, puh.joht.
 Järvelä Kristiina, Tampere, varapuh.joht.
 Alpia Arto, Kaustinen
 Elo Timo, Joensuu
 Hannula Markku, Espoo
 Hoikkala Marjaana, Kemiönsaari
 Kivenmaa Harri, Kokemäki
 Kopra Jukka, Lappeenranta
 Oikarinen Kyösti, Oulu
 Pakarinen Pia, Helsinki
 Peltonen Tuula, Jämsänkoski
 Päivärinta Terhi, Pietarsaari
 Salminen Kari, Nousiainen
 Ukkonen Osmo, Mikkeli
 Valkonen Asta, Pello

Henkilökohtaiset varajäsenet

Turunen Outi, Kuopio Vas.
 Laavi Elina, Kerava Kok.
 Nevalainen Risto, Ruokolahti Kesk.
 Rundgren Salla, Vaasa Kok.
 Kivimäki Jouko, Kuopio Vihr.
 Rauhala Maarit, Kuhmo Kesk.
 Sandelius Pirjo, Hämeenlinna SDP
 Wilen Tuulikki, Hamina Kok.
 Härkönen Reima, Joroinen Kesk.
 Lehtinen Pekka, Jalasjärvi Kok.
 Mustakangas Terhi, Liminka SDP
 Leppänen Antero, Salo SDP
 Tiainen Jani, Espoo PerusS
 Viita Markku, Lapinlahti SDP
 Junnila Annastiina, Salo Kesk.

Sosiaali- ja terveysasiain neuvottelukunta

Varsinaiset jäsenet

Krohn Minerva, Helsinki, puh.joht.
 Palomäki Seppo, Kuortane, varapuh.joht.
 Kangasvieri Jari, Toholampi
 Larko Sirpa, Jokioinen
 Lavonen Esko, Kouvola
 Liikkanen Antti, Rovaniemi
 Lindell Leila, Äänekoski
 Liuksa Riitta, Turku
 Mäkisalo-Ropponen Merja, Joensuu
 Parkkamäki Margit, Kurikka
 Pasanen Aarne, Kemi
 Pollari Pekka, Kuopio
 Sihvonen Aulikki, Kontiolahti
 Taivalsalmi Timo, Tampere
 Virtanen Sirkkaliisa, Tampere

Henkilökohtaiset varajäsenet

Kukkonen Kristiina, Iisalmi Vihr.
 Juvonen Arja, Espoo PerusS
 Juujärvi Kyösti, Utajärvi Kesk.
 Hänninen Ilpo, Pieksämäki Kesk.
 Hakula Ilpo, Lappeenranta Kok.
 Matero Vuokko, Kajaani SDP
 Loimisto-Mäenpää Jaana, Salo Kesk.
 Nummikoski Salla, Hyvinkää Kok.
 Autti Lilli, Helsinki SDP
 Sundman Bertel, Raasepori SDP
 Jussila Mauri, Kangasala Kok.
 Juuti Asko, Muurame SDP
 Joensuu Kirsti, Alajärvi Kok.
 Lehtimäki Esko, Teuva Kesk.
 Jakka Raine, Vihti Vas.

Suomen Kuntaliiton asettama maakuntien liittojen puheenjohtajien kokous

Puheenjohtajien kokouksen jäseniä ovat kunkin maakunnan liiton hallituksen puheenjohtaja sekä niiden poliittisten ryhmien edustajat, joilla on edustus Kuntaliiton hallituksessa, mutta ei maakunnan liiton hallituksen puheenjohtajuutta.

Varsinaiset jäsenet

Koskinen Johannes (SDP) puh.joht.
 Rossi Markku (Kesk.) varapuh.joht.
 Arvela Eeva (SDP)
 Helminen Harri (SDP)
 Jokelainen Alpo (Kesk.)
 Kakriäinen Markku (Kesk.)
 Kallio Reijo (SDP)
 Kanerva Ilkka (Kok.)
 Kari Mika (SDP)
 Kämäräinen Matti (Kesk.)
 Liinamaa Tapio (Kesk.)
 Liljeström Christel (RKP)
 Manninen Hannes (Kesk.)
 Mäkelä Outi (Kok.)
 Oikarinen Kyösti (Kesk.)
 Ojala Kauko (Kesk.)
 Pihlajasaari Helena (SDP)
 Puurunen Kirsti (Pohjois-Savo)
 Saksala Antero (Kok.)
 Soininvaara Osmo (Uusimaa)
 Vistbacka Raimo (Etelä-Pohjanmaa)
 Wideroos Ulla-Maj (RKP)

Henkilökohtaiset varajäsenet

Laaksonen Katariina (Kok.) Häme
 Leskinen Pekka (Kok.) Pohjois-Savo
 Paajanen Reijo (Kok.) Etelä-Karjala
 Larikka Jari (Kok.) Kymenlaakso
 Piirainen Raimo (SDP) Kainuun maakunta
 Hirvonen Teemu (SDP) Etelä-Savo
 Kataja Sampsa (Kok.) Satakunta
 Korhonen Ari (SDP) Varsinais-Suomi
 Kurikka Sari (Kok.) Päijät-Häme
 Rämänen Pirjo (SDP) Pohjois-Karjala
 Pöntinen Kai (Kok.) Etelä-Pohjanmaa
 Bergström Torolf (SDP) Itä-Uusimaa
 Airaksinen Maarit (Kok.) Lappi
 Mäkelä Jukka (Kok.) Uusimaa
 Tuppurainen Tytti (SDP) Pohjois-Pohjanmaa
 Urpilainen Kari (SDP) Keski-Pohjanmaa
 Yksjärvi Kari (Vas.) Keski-Suomi
 Sandberg Juha (Satakunta) Vas.
 Lehto Roope (SDP) Pirkanmaa
 Mäkinen Tuija (Keski-Suomi) Vihr.
 Lindström Jari (Kymenlaakso) PerusS
 Gästgivers Lars-Erik (RKP) Pohjanmaa

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskunta 1.10.2009–30.9.2013

Varsinaiset jäsenet

Linden Aki, Turku, puh.joht.
 Toivonen Pekka, Kangasniemi, I varapuh.joht.
 Karhunen Minna, Järvenpää, II varapuh.joht.
 Haatainen Tuula, Helsinki
 Kinnunen Anu, Saarijärvi
 Kokko Hannu, Vantaa
 Laakso Tommi, Espoo
 Lievonen Kirsi-Marja, Vantaa
 Lumio Markku, Vaasa
 Malin Sinikka, Ypäjä
 Virtanen Aila, Suomussalmi

Henkilökohtaiset varajäsenet

Lauttamus Ulla, Jyväskylä SDP
 Harjula Jyrki, Kouvola Kesk.
 Vuorinen Maritta, Lahti Kok.
 Riepula Esko, Rovaniemi SDP
 Kantola Jouko, Joensuu Kesk.
 Honkanummi Eeva, Espoo Vihr.
 Toivola Matti, Helsinki Kok.
 Viialainen Matti, Mikkeli SDP
 Koski Kirsi, Tampere Kok.
 Peltonen Raija, Hartola Kesk.
 Lainamo Sakari, Varkaus Vas.

Kuntaliiton yhtiöt

Kuntaliitto-konsernin yhtiöitä ovat tilintarkastusyhtiö Auditor, FCG Finnish Consulting Group Oy, Kokoushotelli Gustavelund, KL-Kuntahankinnat, KL-Kuntarekry sekä KL-Kustannus.

Yhtiö	Toimitusjohtaja	Kuntaliiton omistusosuus
Oy Auditor Ab – JHTT-yhteisö Oy Auditor Ab – HTM-yhteisö Oy Auditor Yhtiötarkastus Ab – KHT-yhteisö Oy Audiarev Ab – Oy Audiapro Ab	Pentti Hakulinen (1.10.2010 asti) Terttu Heikkinen (1.10.2010 alkaen)	91 %
FCG Finnish Consulting Group (FCG)	Paul Pauku (27.1.2011 asti) Ari Kolehmainen (27.1.2011 alkaen)	59 %
Gustavelund Oy	Antti Ropponen	100 %
KL-Kuntahankinnat Oy	Raili Hilakari	100 %
KL-Kuntarekry Oy	Tuula Nurminen	100 %
KL-Kustannus Oy	Olli Havu	100 %

Audiator-yhtiöt

Audiator-yhtiöt on erityisesti kuntien, valtionhallinnon, yliopistojen ja seurakuntien yhteistyökumppani. Talouden tasapainottamisen, kuntaliitosten, rakennejärjestelyjen ja erilaisien yhteistoiminta-alueiden valmistelut ovat vaativia prosesseja, joissa tarvitaan asiantuntijoiden osaamista ja tukea päätöksenteon pohjaksi.

Audiator-yhtiöt muodostuvat neljän yhtiön kokonaisuudesta: JHTT-yhteisö Oy Auditor Ab, HTM-yhteisö Oy Auditor Yhtiötarkastus Ab, KHT-yhteisö Oy Audiarev Ab sekä konsultointi- ja neuvontapalveluita tuottava Oy Audiapro Ab.

Audiator-yhtiökokonaisuutta on kehitetty määrätietoisesti asiakaskentän muutoksen ja uudistuvien vaatimusten mukaisesti. Vuonna 2010 käynnistyi useita laajoja kehittämishankkeita, joissa osapuolet hakevat yhteistyöllä ratkaisuja toimintansa haasteisiin. Asiantuntijapalveluiden liikevaihto kasvoi voimakkaasti.

Julkishallinnon tilintarkastuspalveluista kilpailaan hinnalla. Alalle on tullut uusia toimijoita, mikä näkyy markkinoilla. Tilanne asettaa kannattavuudelle suuria haasteita. Auditor-yhtiöt onnistuivat kuitenkin päättyneellä tilikaudella kasvattamaan liikevaihtoaan ja parantamaan kannattavuuttaan. Uusia asiakkaita ovat yliopistot ja uusi liiketoiminta-alue ICT-konsultointi.

Audiator-yhtiöissä tehdään jatkuvaa markkina- ja kilpailija-analyysiä. Markkinaosuuksista käytävään kilpailuun vastataan yhtiöiden rakennetta ja tavoitteita sekä toimintatapoja kehittämällä. Riskien hallinta on osa strategian toteutusta.

Tilintarkastus ja johdon asiantuntijapalvelut ovat vaativaa asiantuntijatyötä. Asiantuntijat ovat yhtiön pääoma ja voimavara. Asiantun-

tijoiden hyvinvointi, motivaatio ja osaaminen sekä työn korkea laatu ovat avaintekijöitä alalla menestymiselle. Hyvä henkilöstöpolitiikka varmistaa ammattitaitoisen henkilöstön sitoutumisen yhtiöön.

Oy Auditor Ab:n toimitusjohtajana toimi Pentti Hakulinen 1.10.2010 asti ja Terttu Heikonen 1.10.2010 alkaen.

Audiator-yhtiöt

Avainlukuja (M€)	2010	2009	2008
Liikevaihto	8,5	7,5	8,5
Taseen loppusumma	3,8	3,3	4,2
Tulos	0,1	-0,6	0,3
Oma pääoma	1,4	1,5	2,2
Henkilöstön lkm	108	98	106

FCG Finnish Consulting Group (FCG)

FCG Finnish Consulting Group Oy tarjoaa infra-, ympäristö- ja yhdyskuntasuunnittelun, monialaisen koulutuksen, julkisten palvelujen kehittämisen sekä johdon konsultoinnin palveluita kotimaassa ja kansainvälisesti. Yhtiön asiakaina on laajasti sekä yksityisen että julkisen sektorin organisaatioita. Yhtiön suurimmat omistajat ovat Suomen Kuntaliitto, Helsingin yliopisto, Suomen valtio ja Tapiola-yhtiöt.

Vuosi 2010 oli FCG:lle toiminnan ja rakenteen uudelleenorganisoinnin ja tehostamisen aikaa. FCG:n kotimaan yhtiöt sulautuivat emoyhtiönsä marraskuussa 2009 ja konsernin kansainväliset yhtiöt siirtyivät samalla suoraan emoyhtiön alaisuuteen. Tämän johdosta yhtiössä yhtenäistettiin vuoden 2010 aikana muun muassa johtamiseen, projektitoimintaan ja tietojärjestelmiin liittyviä käytäntöjä.

FCG:n toimitusjohtajana toimi Paul Paukku (27.1.2011 asti) ja Ari Kolehmainen 27.1.2011 alkaen.

FCG Finnish Consulting Group

Avainlukuja (M€)	2010	2009	2008
Liikevaihto	67	73	80
Liikevoitto (tappio)	-3	+1	+3
Liikevoiton osuus, % liikevaihdosta	-4	+1	+4
Oman pääoman tuotto, %	-10	+2	+10
Omavaraisuusaste, %	64	71	68
Taseen loppusumma	40	42	42
Henkilöstön lkm keskimäärin	847	843	859

Gustavelund Oy

Gustavelund Oy on Suomen Kuntaliitto ry:n kokonaan omistama yritys. Gustavelundin perustehtävä on avustaa asiakkaita onnistumaan kokoustilaisuuksien toteuttamisessa tuottamalla kokous-, hotelli- ja ravintolapalveluja asiakkaiden tarpeet ymmärtäen, mutta samalla liiketaloudellisesti kannattavasti. Tuusulassa toimivan yrityksen sijainnilla on kaksi merkittävää ulottuvuutta: 15 minuuttia lentokentältä ja 30 kilometriä Helsingin keskustasta. Yritys toimii omistamissaan rakennuksissa, joissa on mm. 25 kokous- ja ryhmätyötilaa, 99 hotellihuonetta, erilaisia ravintolatiloja 700 henkilölle.

Gustavelundin strategian kulmakiviä ovat kokoushotelliprofiilissa toimiminen, ryhmien palveleminen tilaus-periaatteella, omistajan odotuksiin vastaaminen ja kiinteistön suunnitelman mukainen ylläpito. Gustavelundin motto "kaikki yhdessä" kiteyttää asiakkaan auttamiseen perustuvan kokonaispalvelun tarjoamisen. Asiakkuudet koostuvat lähinnä pääkaupunkiseudun ja lähialueen yrityksistä, julkishallinnon yksiköistä, liitoista ja järjestöistä sekä perhejuhla järjestävistä yksityishenkilöistä. Kuntaliitto yhtiöineen käyttää palveluita monipuolisesti.

Kulunut tilikausi oli yhtiön kahdeskymmenes. Liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta 12 prosenttia, liike-voitto oli 5,2 prosenttia liikevaihdosta. Toimintavuotena jatkettiin kiinteistön peruseräparannusohjelmaa mm. mittavalla lvi-saneerauksella ja pääsisäänkäynnin uusimisella. Hankkeet on rahoitettu tulorahoituksella.

Yhtiön toimitusjohtajana toimii Antti Roppo-

Gustavelund Oy

Avainlukuja (M€)	2010	2009	2008
Liikevaihto	2,71	2,43	2,94
Taseen loppusumma	3,38	3,33	3,23
Tulos	0,13	0,10	0,27
Oma pääoma	2,71	2,63	2,30
Henkilöstön lkm	28	25	30

KL-Kuntahankinnat Oy

KL-Kuntahankinnat Oy on hankintalain 11 §:n mukainen yhteishankintayksikkö, joka kilpailuttaa ja tekee puite- ja hankintasopimuksia kunnallisille hankintaorganisaatioille ja hankintayhteistyösopimuksella muille asiakkaille. Yhtiö toiminta käynnistyi syksyllä 2008.

Yhtiö toimii voittoa tavoittelemattomasti, eikä jaa osinkoa omistajalleen. Kuntaliitto omistaa koko osakekannan. Yhtiö kattaa kulunsa sopimustoimittajien maksamilla palvelumaksuilla (keskimäärin 2 %), joita kertyi seitsemänkertainen määrä edellisen vuoteen 2009 verrattuna. Yhtiö saavutti nollatuloksen ja tulos oli koko vuoden osalta positiivinen.

Yhtiö paransi toimintavuoden aikana tunnettuuttaan merkittävästi ja alkoi saada suurem-
massa määrin asiakkaita. Lisäksi käynnistettiin strateginen kumppanuus Sitran palveluyhtiöiden KPK ICT Oy:n ja KPK THH Oy:n kanssa.

Vuoden 2010 lopussa yhtiöllä oli kaikkiaan 312

kunnallista asiakasta eri puolilta Suomea sekä yhteistyösopimuksen kautta 110 kirkollista organisaatioita, Keva sekä Kuntaliitto. Puitesopimuksia valmistui vuoden loppuun 21 kpl energia-, ICT- ja erilaisten toimitustuotteiden ja palveluiden tuotekategorioissa. Sopimusten kautta saadut hintasäästöt asiakkaiden hintoihin nähden olivat keskimäärin 20 prosenttia. Vuotuinen säästö asiakkaille oli noin 10 miljoonaa euroa. Luvuissa ei ole mukana asiakkaiden työ- ja aikasäästöjä.

Hallituksessa oli viisi jäsentä.

Yhtiössä työskenteli neljä henkilöä (toimitusjohtaja, hankintajohtaja, hankintapäällikkö, hankinta-analyttikko). Hankintaprosessin asiakas- ja toimittajayhteydenpitoon hankittiin tukea henkilöstövuorausyrityksestä noin 1,5 päivänä viikossa. Erityisosaamista ostettiin monipuolisesti eri alojen asiantuntijoilta noin puolen henkilötyövuoden verran. FCG Oy:n kanssa solmittiin yhteistyösopimus konsultoinnista.

KL-Kuntahankinnat Oy:n toimitilat sijaitsivat Kuntatalossa liitolta vuokratuissa tiloissa. Kuntaliitolta hankittiin hallinnollisia tukipalveluja, joista liitto veloitti yhtiötä.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi Raili Hilakari.

KL-Kuntahankinnat Oy

Avainlukuja (M€)	2010	2009	2008
Liikevaihto/palvelumaksutulot	0,78	0,10	0
Taseen loppusumma	0,94	0,48	0,30
Tilikauden voitto/tappio	+0,09	-0,55	-0,54
Puitesopimuksia valmiina, lkm	21	10	-
Valmisteltavana olevia sopimuksia, lkm	10	5	5
Selvitettävänä olevia sopimuksia, lkm	20	10	3
Asiakkaiden sopimusten arvo per 2010	56	25	-
Asiakkaita, lkm	312	200	30
Kirkon yhteistyösopimusasiakkaita, lkm	109	-	-
Vakituisen henkilöstön lkm	4	4	5

KL-Kuntarekry Oy

KL-Kuntarekry Oy on palveluyhtiö, joka tuottaa kuntatyönantajien käyttöön rekrytoinnin työvälineitä koko kunta-alan rekrytoinnin kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. Yhtiö perustettiin kesäkuussa 2010. Operatiivinen toiminta käynnistyi syyskuussa 2010.

Yhtiö ei tavoittele jaettavaa voittoa. Kuntaliitto omistaa koko osakekannan. Kuntaliitto on myöntänyt yhtiölle vakuudetonta pääomaa lainaa yhtiön kulujen kattamiseen yhteensä 400 000 euroa. Tulorahoituksen ja vapaan pääoman kasvun myötä yhtiö tulouttaa lainaa liitolle suunnitelman mukaan.

Yhtiön ansaintamallina on kuntatyönantajien rekrytointijärjestelmän käytöstä maksama palvelumaksu. Palvelumaksuja kertyi yhtiölle vuonna 2010 yhteensä 21 000 euroa syksyn aikana solmittujen sopimusten perusteella.

Yhtiön toiminta käynnistyi suunnitellusti ja syksyn aikana solmittiin 28 palvelusopimusta ja 11 sopimusta testikannan käytöstä. Tulojen

perustana olevia käyttäjätunnuksia oli vuoden vaihteessa 900. Yhtiön palvelua markkinoitiin aktiivisesti kuntatyönantajille.

Yhtiön hallituksen muodostivat Kuntaliiton ja KT Kuntatyönantajien edustajat (3). Yhtiön palveluksessa oli syksyn aikana neljä henkilöä.

KL-Kuntarekry Oy toimii Kuntatalossa liitolta vuokratuissa tiloissa. Kuntaliitto on tarjonnut yhtiölle hallinnollisia tukipalveluja, joista liitto on veloittanut yhtiötä.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi Tuula Nurminen.

KL-Kuntarekry Oy

Avainlukuja (€)	2010
Liikevaihto	21 316
Taseen loppusumma	126 127
Tilikauden voitto+/tappio-	-165 539
Asiakkaita, lkm	39
Valmisteltavana olevia sopimuksia, lkm	8
Henkilöstön lkm	4

KL-Kustannus Oy

Toimintavuosi 2010 oli viestinnässä hyvin vilkas. Vuotta leimasi hidas toipuminen 2008–2009 finanssikriisistä ja sen mediaan kohdistuneista negatiivisista taloudellisista vaikutuksista. Sisällöllisesti vuotta hallitsi edelleen kuntauudistus ja Paras-hankkeen eteneminen. Kuntatalous, kuntarakenne ja kuntien yhteistoiminta, ilmastokysymykset, kuntien IT-ratkaisut, kunnat ja markkinat sekä maahanmuuttajat olivat tärkeimpiä uutisaiheita.

Yhtiön talous elpyi selvästi ja alkoi nousta

2009 aallonpohjasta. Liikevaihto kasvoi noin 17 prosenttia ja liiketulos oli yli kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Yhtiön tulosta rasittivat monet kehittämishankkeet, joita vastaavia tuloja alkaa kertyä vasta 2011.

KL-Kustannus aloitti omissa nimissään uuden palvelun, verkkotelevisio kunta.tv:n. Lanseeraus onnistui hyvin ja palvelu sai vuoden loppuun mennessä kymmenkunta vakituista vuosisopimusasiakasta ja sivujen kävijämäärä nousi noin 10.000 kävijään kuukaudessa. Toiminta oli ensimmäisenä toimintavuotena jo lievästi ylijäämäistä.

Kuntamarkkinat-tapahtuma onnistui yli odotusten. Tapahtuma keräsi ennätysmäärän, 181 näytteilleasettajaa ja 6600 osanottajaa.

Kuntalehden ilmoitusmyynti elpyi myös laman aallonpohjasta. Sen sijaan Kuntateknikka-lehti kärsi edelleen kysynnän laskusta, joskin elpymistä oli nähtävissä 2011 alussa.

Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 15 henkilöä. Toimitusjohtajana toimi Olli Havu.

KL-Kustannus Oy

Avainlukuja (M€)	2010	2009	2008
Liikevaihto	2,7	2,3	2,8
Taseen loppusumma	1,26	1,14	1,40
Tulos	+0,09	-0,06	+0,23
Henkilöstön lkm	15	14	13

Suomen Kuntaliitto- konsernin tilinpäätös ja toimintakertomus 2010

Suomen Kuntaliiton (Y-tunnus 0926151-4) konsernitilinpäätökseen sisältyy Kuntaliiton oman ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tilinpäätöksen lisäksi liiton kokonaan omistamien tytäryhtiöiden Gustavelund Oy:n, KL-Kustannus Oy:n, KL-Kuntahankinnat Oy, KL-Kuntarekry Oy:n ja Kunta-Efeko Oy:n tilinpäätökset sekä Kuntaliiton osittain omistamat Oy Auditor Ab:n ja FCG Finnish Consulting Group Oy:n tytäryhtiöiden tilinpäätökset.

Liiton toimintaa on selvitetty vuosikertomuksessa erikseen ja toiminnasta on lisäksi annettu erilliset raportit liiton valtuustolle.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tuottojen ja kulujen yhteismäärä sisältyy Kuntaliiton tilinpäätökseen. Työmarkkinalaitoksen korvaukset Kuntaliitolle toimitilojen vuokrasta sekä hallinto- ym. palveluista sisältyvät Kuntaliiton tilinpäätöksen ao. kohtien tuloihin. Veloitukset on tehty samalla periaatteella kuin veloitukset tytäryhtiöiltä.

Suomen Kuntaliitto ry:n (emoyhdistys) tilinpäätös

Liiton tilinpäätöksen tulos on 2 924 tuhatta euroa ylijäämäinen.

Liitto omistaa kaksi pääkaupunkiseudulla sijaitsevaa kiinteistöä: Kuntatalon, jossa sijaitsee liiton toimisto sekä Tuusulassa sijaitsevista kolmesta tontista muodostuvan kiinteistön. Yhdellä tontilla on rivitalo.

Kiinteistöjen kokonaistuotto oli ml. Kuntatalon sisäiset laskennalliset 1 263 tuhannen euron vuokrat 2 480 tuhatta euroa ja kulut ilman poistoja 2 035 tuhatta euroa, joten kiinteistöjen hoitokate oli yhteensä 445 tuhatta euroa ylijäämäinen.

Konsernin ja emoyhdistyksen tilinpäätösten keskeiset tiedot ovat seuraavat

Tulos tuhatta euroa	2010	2009
Tilikauden ali-/ylijäämä (konserni)	4 688	10 030
Suomen Kuntaliitto ry:n tilikauden ali-/ylijäämä (emoyhdistys)	2 924	9 503
Tytäryhtiöiden jakamat osingot yhteensä	746	2 621
Liikevaihto ym. tuhatta euroa	2010	2009
Tytäryhtiöiden liikevaihto	82 432	86 743
Taseet	2010	2009
Taseen loppusumma tuhatta euroa (konserni)	143 982	135 167
Suomen Kuntaliitto ry:n (emoyhdistys) taseen loppusumma, 1000 euroa	87 822	83 173
Henkilökunta (keskimäärin)	2010	2009
Henkilökunta (konserni)	1 324	1 310
Henkilökunta (Kuntaliitto)	300	300
Henkilökunta (tytäryhtiöt)	1 024	1 010

Liiton sijoitus- ja rahoitustoiminnan 5 914 tuhannen euron ylijäämään sisältyy 746 tuhannen euron osinkotuotot liiton tytäryhtiöiltä.

Liiton varainhankinta perustuu sääntöjen mukaiseen ja valtuuston hyväksymään jäsenmaksuun, jonka suuruus oli 15 244 tuhatta euroa. Kuntayhtymät maksoivat lisäksi jäsenmaksu-rahoitteista palvelua vastaavista palveluista erillistä ns. palvelumaksua, jonka suuruus oli 1 605 tuhatta euroa.

Tilikauden kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa on -2 989 tuhatta euroa, joka poikkeaa 841 tuhatta euroa budjetoidusta -3 830 tuhannesta eurosta.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tilityksen mukaiset tulot ja menot olivat 5 567 tuhatta euroa.

Poistot on tehty tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyn poistosuunnitelman mukaisesti. Poistojen kokonaismäärä oli yhteensä 863 tuhatta euroa, mistä liiton atk-ohjelmien ja -laitteiden 246 tuhannen euron ja kiinteistön 490 tuhannen euron poistot ovat suurimmat erät.

Muutokset konsernirakenteessa

1.6.2010 perustettiin uusi yhtiö KL-Kuntarekry. Yhtiön tarkoituksena on helpottaa kuntien ja kuntayhteisöjen työhönottoa ja koota kunta-sektorilla tarjolla oleva työ yhteen paikkaan.

Toiminnan ja talouden riskit

Liiton henkilökunnasta siirtyy lähivuosina kokeneita asiantuntijoita eläkkeelle ja tähän liittyen on käynnistetty osaamisen varmistamiseen liittyvät toimenpiteet.

Sijoitussalkun instrumenttikohtainen ja alueellinen hajautuspäätös on tehty optimoiden normaalitilanteessa sijoitustoiminnan yleisiä riski-tuottoperiaatteita.

Tase

Liiton nettoinvestoinnit olivat yhteensä 1 289 tuhatta euroa ja niistä tietotekniikkainvestointien määrä oli 566 tuhatta euroa ja kiinteistön korjausinvestointeja 344 tuhatta euroa. Suomen Kuntaliiton taseen loppusumma on 87 822 tuhatta euroa. Liiton oma pääoma on 76 898 tuhatta euroa.

Vuoden 2011 toiminta ja talous

Vuoden 2011 talousarviossa on liiton toiminnallisen tuloksen arvioitu olevan noin 541 tuhatta euroa alijäämäinen. Liiton toiminnassa painottuu kunta- ja palvelurakennemuutos. Liiton jäsenkuntien lukuisiin kuntaliitoksiin tarjotaan monipuolista asiantuntijatukea sekä liiton että tytäryhtiöiden toimesta.

Liiton henkilökunta

Liiton palveluksessa oli tilivuoden lopussa 257 vakinaista henkilöä. Naisten osuus on 2/3. Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtäviä hoiti 46 henkilöä. Palkkojen ja välittömien henkilöstösivukulujen yhteismäärä oli 22 497 tuhatta euroa. Tästä on Kunnallisen työmarkkinalaitoksen osuus 3 777 tuhatta euroa.

Henkilökunnasta oli 10 henkilöä palkattomalla lomalla. Heidän sijaisinaan ja muissa määräaikaissä tehtävissä oli vuoden aikana vakinaisten työntekijöiden lisäksi keskimäärin 40 henkilöä. Osa-aikaeläkkeellä oli vuoden lopussa 16 henkilöä. Liiton palvelukseen tuli 19 uutta vakinaista työntekijää ja vanhuuseläkkeelle siirtyi 15 työntekijää. Liiton palveluksesta irtisanoutui 8 työntekijää. Henkilökunnan keski-ikä (mediaani) on n. 52 vuotta. Vuoden lopussa oli 168 henkilöä täyttänyt vähintään 50 vuotta.

Henkilökunnan työkyky on ikäryhmätarkastusten yhteydessä tehtyjen työkykyindeksien perusteella hyvää keskitasoa. Sairauspoissaoloja

oli keskimäärin 9,1 päivää henkilöä kohden. Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukemiseksi on käynnistetty uusia tukitoimintoja. Työterveyshuollon kustannukset ennen KELA:n korvauksia olivat 257 tuhatta euroa, eli n. 856 euroa henkilöä kohden.

Ympäristönsuojelu

Liitto vaikuttaa välillisesti ympäristöpäämäärien toteutumiseen edunvalvonnan kautta tunnistamalla ja ottamalla huomioon kuntien kannalta olennaiset ympäristökysymykset sekä sisällyttämällä ne liiton neuvontapalveluihin. Kuntatalon toimintojen kautta vaikutetaan välittömästi mm. energian, veden, ym. kulu- tukseen sekä jätteiden käsittelyyn.

Ehdotus ylijäämän käytöstä

Hallitus ehdottaa, että Suomen Kuntaliitto ry:n 2010 tilikauden ylijäämä 2 924 344,06 euroa lisätään liiton omaan pääomaan.

Helsingissä 20.4.2010

Rakel Hiltunen
Puheenjohtaja

Markku Andersson
Maarit Feldt-Ranta
Lasse Hautala
Ari Korhonen
Martti Korhonen
Otto Lehtipuu
Raili Myllylä
Toivo Mäkelä
Kaisa Raatikainen
Sari Rautio
Pekka Ravi
Martti Ruotsalainen
Kari Salmi
Taru Tujunen

Suomen Kuntaliitto

Tuloslaskelma

	2010		2009	
Varsinainen toiminta				
Kunnallinen edunvalvonta				
Tuotot		12 286 016,92		11 524 407,56
Kulut				
Henkilöstökulut	-18 719 878,09		-18 092 529,90	
Poistot	-819 214,13		-876 333,75	
Muut kulut	-12 584 997,57	-32 124 089,79	-11 102 333,69	-30 071 197,34
		-19 838 072,87		-18 546 789,78
Kunnallinen työmarkkinalaitos				
Tuotot		5 567 437,97		5 146 499,57
Kulut				
Henkilöstökulut	-3 777 144,93		-3 700 502,80	
Poistot	-44 155,00		-26 617,71	
Muut kulut	-1 746 138,04	-5 567 437,97	-1 419 379,06	-5 146 499,57
		0,00		0,00
Kulujäämä		-19 838 072,87		-18 546 789,78
Varainhankinta				
Tuotot		16 848 602,67		16 940 790,76
Kulujäämä		-2 989 470,20		-1 605 999,02
Sijoitus- ja rahoitustoiminta				
Tuotot	6 790 601,01		14 450 648,83	
Kulut	-876 786,75	5 913 814,26	-3 341 345,28	11 109 303,55
Tilikauden ali/ylijäämä		2 924 344,06		9 503 304,53

Suomen Kuntaliitto

Tase

VASTAAVAA	31.12.2010	31.12.2009
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	188 605,69	82 210,74
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 387 453,08	1 191 443,28
Rakennukset ja rakennelmat	7 053 032,96	7 366 219,11
Koneet ja kalusto	1 798 968,17	1 356 279,12
Muut aineelliset hyödykkeet	346 691,80	344 761,80
	<u>10 586 146,01</u>	<u>10 258 703,31</u>
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	2 737 706,03	2 735 206,03
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	435 718,58	435 718,58
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	8 235 087,42	8 235 087,42
Muut osakkeet ja osuudet	851 372,32	798 374,84
Pääomalaina	1 987 579,72	1 457 787,15
	<u>14 247 464,07</u>	<u>13 662 174,02</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	25 022 215,77	24 003 088,07
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet/Tavarat	391 157,81	344 576,51
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 045 336,69	839 115,69
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	72 654,23	46 874,57
Muut saamiset, lyhytaikainen	63 974,15	0,00
Siirtosaamiset	1 185 741,07	1 485 338,72
	<u>2 367 706,14</u>	<u>2 371 328,98</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	633 051,28	633 051,28
Muut arvopaperit	59 341 318,38	55 795 374,39
	<u>59 974 369,66</u>	<u>56 428 425,67</u>
Rahat ja pankkisaamiset	66 551,94	25 388,50
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	<u>62 799 785,55</u>	<u>59 169 719,66</u>
Vastaavaa yhteensä	<u>87 822 001,32</u>	<u>83 172 807,73</u>

Suomen Kuntaliitto

Tase

VASTATTAVAA	31.12.2010	31.12.2009
Peruspääoma	16 818 792,65	16 818 792,65
Edellisten tilikausien ylijäämä	57 154 659,98	47 651 355,45
Tilikauden ali-/ylijäämä	2 924 344,06	9 503 304,53
	<u>76 897 796,69</u>	<u>73 973 452,63</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	1 990 500,00	2 070 900,00
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut velat	6 742,35	5 630,00
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 872 635,14	781 812,55
Saadut ennakot	867 366,95	994 397,37
Ostovelat	1 647 297,36	1 132 662,73
Ostovelat saman konsernin yrityksille	133 936,88	39 281,10
Muut velat	728 841,82	912 822,56
Siirtovelat	3 676 884,13	3 261 848,79
	<u>8 926 962,28</u>	<u>7 122 825,10</u>
Vieras pääoma yhteensä	8 933 704,63	7 128 455,10
Vastattavaa yhteensä	<u>87 822 001,32</u>	<u>83 172 807,73</u>

Suomen Kuntaliitto

Rahoituslaskelma (1000 euroa)

	2010	2009
Toiminnan rahavirta		
Myynnistä saadut maksut	34 576	33 518
Maksut toiminnan kuluista	-36 172	-34 370
Toiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-1 596	-852
Maksetut korot ja maksut muista toiminnan rahoituskuluista	-12	-11
Muut rahoitustuotot	0	0
Saadut korot toiminnasta	199	162
Saadut osingot toiminnasta	893	754
Toiminnan rahavirta A	-516	52
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 283	-706
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	44	18
Investoinnit muihin sijoituksiin	-555	-1 020
Rahoitusarvopapereiden myynnit	28 200	8 518
Rahoitusarvopapereiden ostot	-27 700	-8 518
Lainasaamisten takaisinmaksut	0	200
Saadut korot rahoitusarvopapereista	1	0
Saadut korot investoinneista	13	23
Saadut osingot rahoitusarvopapereista	0	0
Saadut osingot investoinneista	746	1 799
Investointien rahavirta B	-534	314
Rahoituksen rahavirta		
Lyhytaikaiset lainat	1 091	-557
Rahoituksen rahavirta C	1 091	-557
Rahavarojen muutos (A + B) lisäys (+) / vähennys (-)	41	-191
Rahavarat tilikauden alussa	25	216
Rahavarat tilikauden lopussa	67	25
	41	-191

Kuntaliitto-konserni

Tuloslaskelma (1000 euroa)

	Liitenro	2010		2009
Varsinainen toiminta	1-3			
Kunnallinen edunvalvonta				
Tuotot		24 261		21 713
Kulut				
Henkilöstökulut	-26 164		-25 250	
Poistot	-911		-1 150	
Muut kulut	-16 912	-43 987	-14 952	-41 352
		<u>-19 726</u>		<u>-19 639</u>
Kunnallinen työmarkkinalaitos				
Tuotot		5 567		5 146
Kulut				
Henkilöstökulut	-3 777		-3 701	
Poistot	-44		-27	
Muut kulut	-1 746	-5 567	-1 419	-5 146
		<u>0</u>		<u>0</u>
Kulujäämä		-19 726		-19 639
Varainhankinta				
Tuotot		<u>16 849</u>		<u>16 941</u>
Kulujäämä		-2 877		-2 698
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	4			
Tuotot	80 905		92 720	
Kulut	-73 340	7 565	-79 992	12 728
Tilikauden ali-/ylijäämä		<u>4 688</u>		<u>10 030</u>

Kuntaliitto-konserni

Tase (1000 euroa)

VASTAAVAA	Liitenro	2010	2009
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	6		
Aineettomat oikeudet		423	323
Muut pitkävaikutteiset menot		1 498	1 374
Konserniliikearvo		647	1 356
		<u>2 568</u>	<u>3 053</u>
Aineelliset hyödykkeet	7		
Maa- ja vesialueet		1 443	1 247
Rakennukset ja rakennelmat		9 512	9 688
Koneet ja kalusto		3 591	3 434
Muut aineelliset hyödykkeet		366	364
		<u>14 913</u>	<u>14 734</u>
Sijoitukset	8		
Osuudet saman kons yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet		70	70
Osuudet omistusyhteisyryityksissä		20 106	15 032
Osakkeet ja osuudet		1 480	1 354
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>21 656</u>	<u>16 457</u>
			<u>34 244</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		33	37
Valmiit tuotteet/Tavarat		391	345
		<u>424</u>	<u>381</u>
Pitkäaikaiset saamiset	9		
Muut pitkäaikaiset saamiset		48	48
Lyhytaikaiset saamiset	10		
Myyntisaamiset		15 165	17 780
Saamiset omistusyhteisyryityksiltä		230	135
Lainasaamiset		8	14
Siirtosaamiset		10 821	8 495
Muut saamiset		748	788
		<u>26 971</u>	<u>27 211</u>
Rahoitusarvopaperit	11		
Osakkeet ja osuudet		633	695
Muut arvopaperit		60 471	57 124
		<u>61 104</u>	<u>57 819</u>
Rahat ja pankkisaamiset		16 298	15 464
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>104 846</u>	<u>100 923</u>
Vastaavaa yhteensä		<u>143 982</u>	<u>135 167</u>

Kuntaliitto-konserni

Tase (1000 euroa)

VASTATTAVAA	Liiteno	2010	2009
OMA PÄÄOMA	12		
Edell. tilikausien ylijäämä		97 789	86 168
Tilikauden ali-/ylijäämä		4 688	10 138
		<u>102 476</u>	<u>96 307</u>
VÄHEMMISTÖOSUUS		9 001	10 277
PAKOLLISET VARAUKSET	13		
Eläkevaraus		2 007	2 096
VIERAS PÄÄOMA	14		
Pitkäaikainen			
Muut pitkäaikaiset velat		6	5
Laskennalliset verovelat		197	174
		<u>203</u>	<u>178</u>
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Saadut ennakot		7 812	7 703
Ostovelat		4 507	3 471
Lainat rahoituslaitoksilta		2 201	782
Velat omistusyhteisyrityksille	100	1	
Siirtovelat		11 223	10 680
Muut lyhytaikaiset velat		4 451	3 672
Vieras pääoma yhteensä		<u>30 497</u>	<u>26 488</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>143 982</u>	<u>135 167</u>

Suomen Kuntaliitto-konserni

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Suomen Kuntaliiton tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain ja muiden tilinpäätösten laadintaan vaikuttavien säännösten mukaan.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostus

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taaseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu konsernissa yhdenmukaisin periaattein tasapois-
toin käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaan.

Aineettomat oikeudet	3–10 vuotta
Liikearvo	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3–5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	7–40 vuotta
Koneet ja kalusto	3–7 vuotta

Kunnallisen Työmarkkinalaitoksen käyttöomaisuushankinnat poistetaan kokonaan hankintavuonna, tilivuositain tasattavien kuntakohtaisten maksuosuuksien vuoksi.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on aktivoitu varovaisuuden periaatetta noudattaen välittömään hankintamenoonsa tai sitä alem-
paan todennäköiseen myyntihintaan.

Pitkän valmistusajan vaativien hankkeiden tuloutus

FCG-konserni; Projektit joilla on kiinteä budjetti, kirjataan tuotoksi tehdyn työn mukaan varovaisesti siihen asti kun budjettia on käytettävissä. Budjetin ylittävät työt ja kulut kirjataan projektin kuluksi. Näitä vastaavia tuotteita ei jak-
soteta. Muut hankkeet tuloutetaan juoksevasti laskutuk-
sen mukaan.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymisvuonna.

Sijoitus- ja rahoitusomaisuuden arvostus

Sijoitus- ja rahoitusomaisuuden arvopaperit on arvostettu hankintameno- tai sitä alemmahan markkinahintaan.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Suomen Kuntaliiton konsernitilinpäätökseen sisältyy Kuntaliiton oman ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen lisäksi liiton kokonaan omistamien tytäryhtiöiden Gustavelund Oy:n, Kunta-Efeko Oy:n, KL-Kustannus Oy:n, KL-Kuntahankinnat Oy:n, KL-Kuntarekry Oy:n tilinpäätökset sekä Kuntaliiton 91% omistama Oy Auditor Ab -konserni sekä 59 % omistama FCG Finnish Consulting Group -konserni.

Konsernitilinpäätöksen laskenta-periaatteet

Konsernin sisäinen omistus on eliminoitu hankintameno-
menetelmällä. Konsernin sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Tuloslaskelmassa tytäryhtiöt on yhdistetty siihen toi-
minto- ja luonteensa vuoksi kuuluvat. Auditor Oy -konserni, KL-Kuntahankinnat Oy, KL-Kustannus Oy ja KL-Kuntarekry Oy liiton varsinaiseen toimintaan, Kunta-
Efeko Oy, FCG Finnish Consulting Group -konserni sekä Gustavelund Oy sijoitustoimintaan.

Vähemmistöosuudet on erotettu muusta omasta
pääomasta ja esitetty omana eränä. Vähemmistöosuus
tuloksesta on esitetty sen toiminnan kuluna johon se
luonteensa vuoksi kuuluu.

Ekokem osakkuusyhtiön yhdistelyssä syntyi konserniin
konsernireserviä 12 milj.euroa joka poistetaan viidessä
vuodessa. Konsernille jää vielä poistamatonta konsernire-
serviä 4,8 milj.euroa.

Toimintokohtaisiin eriin tuotoiksi ja kuluiksi yhdistetään tytäryhtiöiden tuotot tuottoihin ja kulut ao. kuluihin. Toiminnanaloille on kohdistettu toiminnan erilliskulut. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi yhdistetään tytäryhtiöiden rahoitustuotot ja -kulut sekä sijoitustoimintaa palvelevien tytäryhtiöiden tulos ennen voittoa ja satunnaisia eriä.

Tytäryhtiöiden satunnaiset tuotot/kulut yhdistellään tuloslaskelmassa liiton ao. eriin.

Tuloverot

Verot on esitetty sijoitustoiminnan kuluina.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Kertyneistä poistoeroista on laskettu laskennallinen verovelka.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Noteeraamattomien valuuttojen osalta on käytetty liikepankkien ohjeellisia kursseja.

Eläkevastuut

Kuntaliiton ja sen tytäryhtiöiden palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty Kuntien eläkevakuutuksen kautta, lukuun ottamatta FCG Finnish Consulting Group Oy:tä, jonka eläkevakuutukset on hoidettu eläkevakuutusyhtiöiden kautta.

Kuntien eläkevakuutuksen valtuuskunta vahvistaa vuosittain eläkemenoperusteisen eläkemaksun kokonaismäärän. Kokonaismäärä jaetaan jäsenyhteisöjen maksettavaksi sen perusteella, miten paljon nyt maksussa olevista eläkkeistä on karttunut kunkin jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005 tehdystä työstä. Eläkemenoperusteista eläkemaksua peritään vuonna 2011 yhteensä 992 miljoonaa euroa (vuonna 2010 yhteensä 981 miljoonaa euroa) eli arviolta noin 28 % vuoden 2011 koko eläkemenosta (noin 29 % vuonna 2010). (lähde: Keva.fi)

Kuntaliitto on maksanut eläperusteisia maksuja v. 2010 arvion mukaan 3.286 tuhatta euroa (v. 2009 3.119 tuhatta euroa). Vuoden 2011 maksut ovat arviolta 3.401 tuhatta euroa.

Eläkevastuu varhennetuista eläkkeistä on esitetty pakollisena varauksena. Liitolla ei ole muita kattamattomia eläkevastuita.

Tuloslaskelman liitetiedot (1000 €)

1 Liitetiedot henkilöstöstä

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
	henkilöä	henkilöä	henkilöä	henkilöä
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	1 324	1 310	300	300
joista Kunnallisen Työmarkkinalaitoksen palveluksessa			47	49

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Henkilöstökulujen erittely				
Palkat ja palkkiot	51 290	51 312	15 695	15 011
Eläkekulut	11 288	11 609	5 994	6 060
Muut henkilösivukulut	2 903	2 685	808	722
Henkilöstökulut	65 481	65 606	22 497	21 793

Henkilöstökulut sisältyvät tuloslaskelmaan seuraavasti:

Kunnallinen edunvalvonta	26 164	25 250	18 720	18 093
Kunnallinen työmarkkinalaitos	3 777	3 701	3 777	3 701
Sijoitustoiminta	35 539	36 655	0	0
	65 481	65 606	22 497	21 793

Johdon palkat ja palkkiot

Johdon palkat, hallituksen-, työvaliokunnan- ja valtuuston palkkiot

	2 256	2 736	818	756
--	-------	-------	-----	-----

2 Poistot

Poistojen kokonaismäärä

Aineettomat hyödykkeet	1 359	946	77	132
Rakennukset ja rakennelmat	523	544	316	355
Koneet ja kalusto	1 302	1 283	470	416
Arvonalentumiset	0	92	0	0
	3 184	2 865	863	903

Poistot sisältyvät tuloslaskelman eriin seuraavasti:

Kunnallinen edunvalvonta	911	990	819	876
Kunnallinen työmarkkinalaitos	44	27	44	27
Sijoitustoiminta	2 229	1 849	0	0
	3 184	2 865	863	903

3 Kokonaistuotot ja -kulut

Varsinaisen toiminnan tuotot	29 829	26 859	17 853	16 671
Varainhankinta	16 849	16 941	16 849	16 941
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot	80 905	92 720	6 791	14 451
Tuotot yhteensä	127 582	136 520	41 493	48 062

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Varsinaisen toiminnan kulut	-49 554	-46 499	-37 692	-35 218
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan kulut	-73 340	-79 992	-877	-3 341
Kulut yhteensä	-122 894	-126 490	-38 568	-38 559
Tilikauden tulos	4 688	10 030	2 924	9 503

4 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Tuotot				
Osinkotuotot	139	0	1 640	3 375
Korkotuotot	650	626	240	196
Myyntivoitot	3 666	620	3 666	620
Arvonpalautukset rahoitusarvopapereista	1 245	10 260	1 245	10 260
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	4 564	4 233		
Liiketoiminnan tuotot	70 641	76 981		
Tuotot yhteensä	80 905	92 720	6 790	14 451
Kulut				
Myyntitappiot	-151	-1 239	-151	-1 239
Korkokulut	-178	-187	-10	-12
Arvonalennukset rahoitusarvopapereista	-719	-2 240	-714	-2 090
Muut rahoituskulut	-2	0	-2	0
Liiketoiminnan kulut	-72 290	-76 326		
Kulut yhteensä	-73 340	-79 992	-877	-3 341
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	7 565	12 728	5 914	11 109

5 Tilinpäätössiirrot

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Tilinpäätössiirtojen kertymän jako verovelkaan ja omaan pääomaan				
Vapaaehtoinen varaus, Ruotsi	751	660		
Laskennallinen verovelka (vero 26,3 %)	197	174		
Oman pääoman osuus	553	487		
Tilintarkastajan palkkiot				
tilintarkastuspalkkiot	91	97	24	21
veroneuvonta	25	15	3	3
muut palkkiot	68	66	3	1
	184	178	30	25

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot (1000 €)

PYSYVÄT VASTAAVAT

6 Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1	2 342	2 308	2 097	2 079
Lisäykset	183	34	183	18
Hankintameno 31.12.	2 525	2 342	2 280	2 097
Kertyneet poistot ja arvonalennukset				
Tilikauden poisto	-95	-148	-77	-132
Kertyneet poistot 31.12.	-2 255	-2 160	-2 092	-2 015
Kirjanpitoarvo 31.12.	270	181	189	82
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.	4 495	4 412	0	0
Siirrot erien välillä	-73	0	0	0
Lisäykset	84	0	0	0
Hankintameno 31.12.	4 422	4 495	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset				
Siirrot erien välillä	73		0	0
Tilikauden poisto	-709	-900	0	0
Kertyneet poistot 31.12.	-3 775	-3 139	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	647	1 356	0	0
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	824	824	0	0
Lisäykset	84	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	907	824	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset				
Tilikauden poisto	-682	-575	0	0
Kertyneet poistot 31.12.	-755	-682	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	153	142	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	3 924	3 882	0	0
Lisäykset	579	666	0	0
Vähennykset	0	-624	0	0
Hankintameno 31.12.	4 503	3 924	0	0

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-2 550	-2 759	0	0
Vähennysten kertyneet poistot	29	614		
Tilikauden poisto	-483	-405	0	0
Kertyneet poistot 31.12.	-3 005	-2 550	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 498	1 374	0	0

7 Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Hankintameno 1.1.	1 247	1 259	1 191	1 070
Lisäykset	196	133	196	133
Vähennykset	0	-144	0	-12
Hankintameno 31.12.	1 443	1 247	1 387	1 191
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 443	1 247	1 387	1 191

Rakennukset ja rakennelmat

Hankintameno 1.1.	16 005	15 262	12 273	12 088
Lisäykset	347	744	3	186
Myyntit ja romutukset	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	16 352	16 005	12 276	12 273
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1	-6 317	-5 773	-4 907	-4 552
Tilikauden poisto	-523	-544	-316	-355
Vähennysten kertyneet poistot	0	0	0	0
Kertyneet poistot 31.12.	-6 840	-6 317	-5 223	-4 907
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 512	9 688	7 053	7 366

Koneet ja kalusto

Hankintameno 1.1.	16 357	18 053	7 937	7 481
Lisäykset	1 484	960	906	507
Vähennykset	-1 449	-2 657		0
Myyntit ja romutukset	0	0	-177	-51
Hankintameno 31.12.	16 391	16 357	8 667	7 937
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-12 922	-14 071	-6 581	-6 220
Tilikauden poisto	-1 258	-1 283	-426	-390
Myyntien/romutusten kertyneet poistot	140	28	140	28
Vähennysten kertyneet poistot	1 240	2 404	0	0
Kertyneet poistot 31.12.	-12 800	-12 922	-6 868	-6 581
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 591	3 434	1 799	1 356

Muut aineelliset hyödykkeet

Hankintameno 1.1.	364	359	345	345
Lisäykset/vähennykset	2	5	2	0
Hankintameno 31.12.	366	364	347	345

8 Sijoitukset

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Hankintameno 1.1.	16 457	13 991	13 662	12 718
Lisäykset	5 756	7 568	585	1 037
Vähennykset	-556	-5 103	0	-93
Hankintameno 31.12.	21 656	16 457	14 247	13 662

8.1 Kuntaliiton tytäryhtiöosakkeet

	Kpl	Konsernin-
		omistusosuus
Oy Audiator Ab, Hki	1 000	91 %
Kunta-Efeko Oy	1 000	100 %
Gustavelund Oy, Tuusula	12 400	100 %
KL-Kuntahankinnat Oy, Hki	2 500	100 %
KL-Kuntarekry Oy, Hki	2 500	100 %
KL-Kustannus Oy, Hki	100	100 %
FCG Finnish Consulting Group Oy	11 604 729	59 %

8.2 Tytäryhtiöiden konserniosakkeet

Oy Audiapro Ab, Hki	100 %
SIPU International AB, Ruotsi	100 %
SIPU AB	55 %
Invicta As, Viro	100 %
FCG SRL, Romania	100 %
LLC FCG, Ukraina	100 %
POVVIK AD, Bulgaria	89 %
OOO FCG Finnish Consulting Group, Venäjä	100 %
OOO Mannet Planeko, Venäjä	100 %

8.3 Osuudet omistusyhteisyhteisöissä

	Konsernin- omistus- osuus %	Nimellis- arvo 1000 €	Kirjan- pitoarvo 1000 €	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen	
				oma pääoma 1000 €	voitto/tappio 1000 €
Oü Projektikeskus, Tallinna, Viro	27,3 %				
Oy Audiator Yhtiötarkastus, Hki	30 %				
Oy Audiarev Ab	40 %				
Kiint. Oy Södra Bergbacka	21,7 %	2	320	1 444	1
Ekokem Oy	21,4 %				

VAIHTUVAT VASTAAVAT**9 Pitkäaikaiset saamiset**

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Muut pitkäaikaiset saamiset	48	48	0	0

10 Lyhytaikaiset saamiset**10.1 Saamiset saman konsernin yrityksiltä**

Myyntisaamiset	0	0	71	30
Muut saamiset	0	0	1	17
Lainasaamiset	0	0	64	0
	0	0	137	47

10.2 Siirtosaamiset

Lyhytaikaisten siirtosaamisten olennaiset erät

Korkosaamiset	4	2	0	0
Kuntien maksuosuudet	495	924	495	924
Projektirahoitus	8 802	6 445	370	324
Verosaamiset	87	257		
Muut	1 433	867	321	238
	10 821	8 495	1 186	1 485

11 Rahoitusarvopaperit

Osakkeet ja osuudet				
Kirjanpitoarvo 31.12.	633	695	633	633
Markkina-arvo	633	695	633	633
	0	0	0	0
Muut arvopaperit				
Kirjanpitoarvo 31.12.	60 471	57 124	59 341	55 795
Markkina-arvo	71 819	64 113	70 689	63 229
	11 348	6 989	11 348	7 433

Rahoitusarvopaperit sisältävät pääasiassa julkisen kaupankäynnin kohteena olevia rahastosijoituksia. Rahoitusarvopaperit arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon tai sitä alempaan markkina-arvoon.

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot (1000 €)

12 Oman pääoman muutokset

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Oma pääoma 1.1.	96 307	86 168	73 973	64 470
Osakkuusyhtiön tekemät oikaisut ed.vuosien tulokseen	1 291	0	0	0
Muuntoeron muutos	191	108	0	0
Tilikauden ylijäämä	4 688	10 030	2 924	9 503
Oma pääoma 31.12.2010	102 476	96 307	76 898	73 973

13 Pakolliset varaukset

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Eläkevaraus	2 007	2 096	1 991	2 071

Pakolliset eläkevaraukset ovat työnantajan maksamia lisäeläkkeitä varten.

14 Vieras pääoma

Vieraaseen pääomaan kuuluvat olennaiset erät

Pitkäaikainen vieras pääoma

Saadut ennakot	0	0	0	0
Laskennallinen verovelka	197	174		
Muut velat	6	5	7	6
	203	178	7	6

Lyhytaikainen vieras pääoma

Saadut ennakot	7 812	7 703	867	994
Ostovelat	4 507	3 471	1 781	1 172
Lainat rahoituslaitoksilta	2 201	782	1 873	782
Velat omistusyhteisyriyksille	100	0	0	0
Siirtovelat	11 223	10 680	3 677	3 262
Muut lyhytaikaiset velat	4 451	3 673	729	913
	30 294	26 309	8 927	7 123

Siirtovelkojen olennaiset erät

Lomapalkkavelka sos menoineen	5 018	8 097	3 286	3 123
Projektijaksotukset	1 151	759		
Muut siirtovelat	5 053	1 824	391	139
	11 223	10 680	3 677	3 262

Velat saman konsernin yrityksille

Ostovelat ja muut velat	0	0	134	39
-------------------------	---	---	-----	----

15 Kuntaliiton taseeseen sisältyvät Kunnallisen Työmarkkinalaitoksen saatavat ja velat

	2010	2009
Lyhytaikaiset saatavat		
Myyntisaatavat	78	79
Muut saamiset	651	162
Siirtosaamiset	505	934
	<u>1 234</u>	<u>1 174</u>
Pakolliset varaukset, eläkevastuut	527	540
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	62	23
Muut velat	77	76
Siirtovelat	568	535
	<u>707</u>	<u>635</u>

16 Vakuudet ja vastuusitoumukset

	Konserni		Emoyhdistys	
	2010	2009	2010	2009
Konserniyhtiön velasta				
Vakuudeksi annetut osakekirjat, joiden kirjanpitoarvo Omavelkainen yleistakaus Sampo Pankki Oyj:lle	0	20 024	0	0
Muut annetut vakuudet				
Yrityskiinnitykset Rahoitusliimitin ja pankkitakauksen vakuudeksi	15 001	15 001	0	0
Leasingvastuut				
Leasingsopimuksista maksamatta olevat määrät				
Erääntyy seuraavana vuonna	512	459	32	22
Myöhemmin maksettavat	379	491	48	56
Yhteensä	<u>891</u>	<u>950</u>	<u>80</u>	<u>78</u>
Toimitilojen vuokravastuut				
Erääntyy seuraavana vuonna	2 346	2 307		
Myöhemmin maksettavat	20 168	22 095		
Yhteensä	<u>22 514</u>	<u>24 402</u>		
Muut vastuut	102	0		

Lähipiiritapahtumia koskevat liitetiedot

Konsernin lähipiiriin kuuluvat liiton ja yhtiöiden hallitusten jäsenet ja varajäsenet, liiton valtuuston puheenjohtajisto, liiton ja yhtiöiden toimitusjohtajat, varatoimitusjohtajat, liiton hallintojohtaja sekä heidän perheenjäsenensä sekä sellaiset yhtiöt, yhdistykset tai säätiöt joissa em. lähipiiriin kuuluva henkilö käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa.

Efeko Oy:llä on Kunta-Efeko Oy:n kanssa sopimus, jossa FCG Finnish Consulting Group Oy sitoutuu ostamaan Kunta-Efeko Oy:n henkilöstön työpanoksen ja vastineeksi vastaa näiden henkilöiden palkka-, toimitila- ja työvälinekustannuksista.

Muita olennaisia lähipiiritapahtumia lähipiiriin kuuluvien henkilöiden kanssa ei tilikaudella ole ollut.

Kiinteistöinvestoinnit

Yhdistys on velvollinen tarkistamaan vuonna 2006 valmistuneesta kiinteistöinvestoinnista tekemiään arvonlisäverövähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2010.

Pääomalainat

Suomen Kuntaliiton hallitus on myöntänyt KL-Kuntarekry Oy:lle pääomalainan enintään 400.000 euroa. Lainan ehdot ovat uuden OYL:n mukaiset. Pääomalainan määrä on 31.12.2010 yhteensä 200 739 euroa

Suomen Kuntaliiton hallitus on myöntänyt KL-Kunta-hankinnat Oy:lle pääomalainan enintään 1.850.000 euroa. Lainan ehdot ovat uuden OYL:n mukaiset. Pääomalainan määrä on 31.12.2010 yhteensä 1.786.840 euroa.

Oy Auditor Ab:n hallitus on myöntänyt pääomalainat tytäryhtiölle ja osakkuusyrityksille toiminnan kehittämiseksi. Enimmäismäärä on 295.000 euroa. Pääomalainan määrä on 31.12.2010 yhteensä 60.921 euroa.

Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot

Suomen Kuntaliitto ry:n konsernitilinpäätös säilytetään osoitteessa: Toinen linja 14 00530 Helsinki

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus 20.04.2011

Rakel Hiltunen, hallituksen puheenjohtaja
Markku Andersson, hallituksen varapuheenjohtaja
Maarit Feldt-Ranta
Lasse Hautala, hallituksen varapuheenjohtaja
Ari Korhonen
Martti Korhonen
Otto Lehtipuu
Raili Myllylä
Toivo Mäkelä
Kaisa Raatikainen
Sari Rautio
Pekka Ravi
Martti Ruotsalainen
Kari Salmi
Taru Tujunen
Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma, toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 20. päivänä huhtikuuta 2011

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Johanna Perälä
KHT

Tilintarkastuskertomus

Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenille

Olemme tilintarkastaneet Suomen Kuntaliitto ry:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2010. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että yhdistyksen taseen, tuloslaskelman, yhdistyksen rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko yhdistyksen hallituksen jäsenet syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhdistystä kohtaan, taikka rikkoneet yhdistyslakia tai yhdistyksen sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen.

Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhdistyksessä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 20. päivänä huhtikuuta 2011

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Johanna Perälä
KHT

.....
Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711, faksi 09 771 2191
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi
www.kunnat.net